

اظهار نظر کارشناسی با موضوع:

«نقش بانک مرکزی در توسعه فقر معیشتی»

محورها:

۱. قانون مادر برای شناخت وظایف و اختیارات بانک مرکزی کدام است؟
۲. کدام عدم دقت در روند تصویب قانون بانکداری بدون ربا در سال ۱۳۶۲ موجبات شناخت ناقص از ماهیت بانک را در ذهن شورای نگهبان وقت پدید آورد؟
۳. بزرگترین خطای بانک مرکزی در تعریف پول از کدام درک سطحی شکل گرفته است؟
۴. اصلی‌ترین اثر بانک مرکزی در تسریع روند ایجاد فقر در کشور چیست؟
۵. سودارتباطی چیست؟
۶. بانک مرکزی با کدام اقدامش در بافت مشاغل کشور تصرف می‌کند؟
۷. چرا فقدان سودارتباطی، انواع فقر را در پی خود می‌آورد؟
۸. بررسی تحول بنیادین در حوزه سیاست‌های پولی و مالی با پرداختن به کدام مباحث فقه هدایت میسر می‌شود؟
۹. غایت پول و کارکرد آن در فقه اسلامی چه تعریفی دارند؟

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسنامه:

جزوه پیش‌رو (ویرایش اول) دومین محصول از نوع سوم محصولات مرتبط با اولین نقشه‌الگوی پیشرفت اسلامی (پیشخوان) است. محتوای این محصول، متن پیاده‌شده سخنان حجت‌الاسلام و المسلمین علی‌کشوری (دبیر شورای راهبردی الگوی پیشرفت اسلامی) در نشست (تبیین نقش بانک مرکزی در توسعه فقر معیشتی) است. این سخنان در مجموعه فرهنگی معیشت و اقتصاد متا در شهر اصفهان در تاریخ ۲ مهرماه ۱۳۹۷ با حضور جمعی از نخبگان شهر اصفهان ایراد شده است. پیشنهاد می‌شود این جزوه در قطع وزیری به انتشار برسد.

فهرست تفصیلی

۱. مقدمه‌ای از دو اشکال بنیادین بانک مرکزی: تعریف اشتباه از پول و تخصیصات تغییردهنده سبک زندگی	۱
۲. ذبح کردن سود ارتباطی به پای سود اقتصادی؛ مهم‌ترین اثر بانک مرکزی بر ایجاد فقر در کشور	۵
۳. بررسی تحول بنیادین در سیاست‌های پولی و مالی بانک مرکزی؛ با تعریف غایت و کارکرد پول در مباحث فقه‌المکاسب	۱۸
پیوست‌ها	۲۱
نظام سوالات	۳۰
نظام اصطلاحات	۳۱
نظام ارجاعات	۳۲

بسم الله الرحمن الرحيم. خوشحال هستم که خدمت برادران و خواهران گرامی رسیده‌ام. عنوان جلسه را «نسبت بین سیاست‌های بانک مرکزی و ایجاد فقر» قرار داده‌اند. در واقع با این عنوان خواستیم موضع‌گیری کنیم و اعلام کنیم که سیاست‌های بانکی و پولی کشور، زمینه فاصله طبقاتی و ایجاد فقر در جامعه را ایجاد می‌کنند.

۱. مقدمه‌ای از دو اشکال بنیادین بانک مرکزی: تعریف اشتباه از پول و تخصیصات تغییر دهنده سبک زندگی

به دو صورت می‌توان این بحث را پیگیری کرد. شکل اول این طور است که وقت مناسبی داشته باشیم - «قانون پولی و بانکی سال ۱۳۵۱»^۱ - را که در فصل دوم به مسئله «وظایف و اختیارات بانک مرکزی» می‌پردازد، بررسی کنیم و نشان دهیم این اختیارات و تعاریفی که در اختیار بانک مرکزی قرار گرفته، دقیقاً به چه شکلی منجر به توسعه فقر می‌شود. فرضاً سیاست‌های پولی با ابزارهایی در کشور اعمال می‌شود.

باید این ابزارها را بررسی کنیم و ببینیم اثر آنها بر زندگی مردم چیست و چه طور می‌تواند فقر را ایجاد کند؟ این روش بسیار خوبی است ولی شاید نیاز به ده یا بیست ساعت زمان داشته باشد؛ لذا من تنها این را مطرح کرده و پیشنهاد می‌کنم وقتی را به بررسی قانون پولی و بانکی مصوب سال ۱۳۵۱ با اصلاحیه‌هایی که از آن موقع تا به

۱. قانون پولی و بانکی کشور با ۴۵ ماده در تاریخ ۱۳۵۱/۴/۱۸ در زمان ریاست «عبدالله ریاضی» بر مجلس شورای ملی تصویب شد. آدرس مطلب در: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی - سامانه قوانین yon.ir/gJK2W

۲. برای مطالعه اختیارات و وظایف بانک مرکزی (طبق قانون پولی و بانکی کشور) به پیوست ۱ مراجعه فرمایید.

امروز خورده است، اختصاص دهید. این قانون، دهها اصلاحیه خورده است و به نظر آخرین اصلاحیه هم توسط برنامه ششم انجام شد. این یک مسیر خوبی است برای کسی که می‌خواهد بشناسد که بانک‌ها و بانک مرکزی چه کار می‌کنند، به نظرم مرور این قانون همراه با شرح شدن توسط کسی که بتواند این قانون را توضیح دهد، روش خوبی است.

عیب آن قانونی که مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۶۲ که «**قانون عملیات بانکی بدون ربا**»^۳ را تصویب کرد و شورای نگهبان آن را تأیید کرد، این بود که قانون‌گذاران آن دوره، این قانون مصوب در سال ۱۳۵۱ را نخوانده بودند. آقایان فقها و نمایندگان محترم مجلس تلقی کرده بودند که **فعالیت‌های بانک در نسبت بین مشتری و بانک منحصر می‌شود**؛ یعنی در تبادلات مالی، بانک در یک طرف است و مشتری هم در یک طرف است. تصور کرده بودند موضوع در همین حد است. بر اساس این تصور، **گفته بودند باید تبادلات بین مشتری و بانک ذیل عقود شرعی اتفاق بیافتد و انتظار داشتند اگر این تبادلات ذیل عقود اتفاق بیافتد، ما دیگر ربایی نخواهیم داشت و مشکلی از ناحیه بانک‌ها بر ما تحمیل نخواهد شد**؛ در حالی که اگر آن دوستان می‌آمدند و قانون مصوب سال ۱۳۵۱ را از حیث موضوع‌شناسی، بحث می‌کردند، متوجه می‌شدند که **پدیده بانک و پدیده پول، یک پدیده پیچیده و ذو ابعاد است و تنها منحصر در ارتباط بین بانک و مشتری نیست که شما آن را ذیل عقود تعریف کنید.**

مثلاً یکی از مسائل، **تعریف پول** است. به عبارتی **آیا می‌توانیم پول یا ابزار مبادله را «اعتباری» تعریف کنیم؟** اگر آن را اعتباری تعریف کردیم- یعنی گفتیم به «پول» ارزش داده شود- در این صورت چه عوارض و نتایجی پیدا خواهد شد؟ این موارد در آن موقع اصلاً بررسی نشد. **ظاهراً در فقه اسلامی، حکم این است که ابزار مبادله باید مال باشد**؛ یعنی به خودی خود، ارزش داشته باشد. حال ما این را در بانک عوض کرده و گفته‌ایم به ابزار مبادله -یعنی پول- با «**معادله نشر اسکناس**»^۴ ارزش می‌دهیم

۱/۱. اعتباری دانستن پول؛ منشأ بسیاری از چالش‌های اقتصادی کشور

۳. قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مشتمل بر بیست و هفت ماده و چهار تبصره در جلسه روز سه‌شنبه ۱۳۶۲/۶/۸ در مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۲/۶/۱۰ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

آدرس مطلب در: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی - سامانه قوانین yon.ir/Dbnez

۴. نشر اسکناس باید با پشتوانه باشد و آن پشتوانه است که به اسکناس ارزش می‌دهد. در ابتدا ارزش اسکناس به طلایی بود که به عنوان پشتوانه در بانک مرکزی هر کشور ذخیره شده و به اندازه آن پول چاپ می‌شد اما امروز طلا جای خود را به دلار داده است. برای توضیحاتی

و یک قواعد دیگری را پایه‌گذاری کردیم. در آن قانون، این‌ها بررسی نشد. ده‌ها موضوع دیگر هم مطرح است. مثلاً الآن یکی از وظایف بانک مرکزی این است که اعتبار در اختیار وزارت‌خانه‌ها قرار می‌دهد. منابع اصلی وزارت‌خانه‌ها از بانک مرکزی تخصیص پیدا می‌کند. معنای این مدل اعتبار دادن بانک مرکزی به وزارت‌خانه‌ها این است که **بافت مشاغل و بافت تجارت و بافت مبادلات را تحت تأثیر قرار می‌دهد**. مثلاً شما بودجه یک سال کشور را ببینید؛ امسال ۱۲ تریلیون بود.^۵ همچنین امسال ۶۶ هزار میلیارد تومان به وزارت رفاه تخصیص داده شده تا آن را خرج یک نوع خاص ایجاد شغل کنند.^۶ قرار شد که این ۶۶ هزار میلیارد تومان را از چند محل بدهند. بخشی از آن را از محل درآمدهای دولت بدهند بخشی دیگر را از محل صندوق ذخیره ارزی و بقیه‌اش را از جایی دیگر. در حالی که اگر این اعتبار را به وزارت کشاورزی می‌دادند، بافت مشاغل کشور به سمت حوزه کشاورزی می‌رفت. آن موقع نه مجلس و نه حوزه بررسی نکرد که این تخصیص اعتبارها، چه تغییری در بافت مشاغل کشور ایجاد می‌کند؟

می‌دانید وقتی بافت مشاغل کشور تغییر پیدا کند، ماهیت تجارت تغییر می‌کند و شما اصلاً با یک تجارت دیگری روبرو خواهید شد. این هم یکی از کارکردهای دیگر بانک مرکزی است. در اساسنامه آنها آمده: «اعتبار وزارت‌خانه‌ها را معلوم کند»^۷ حال آنکه این تخصیص اعتبارها، تصرفات و تغییراتی [در بافت‌های مختلف جامعه] ایجاد می‌کند. هیچکدام از اینها بحث نشده است. من اینها را به عنوان مثال

۱/۲. تخصیص‌های نابجا برای وزارت‌خانه‌های کشور؛ منشأ تصرفات پُر اشکال در سبک زندگی مردم ایران

درباره روش قدیمی پشتوانه بودن طلا برای ارزش اسکناس به پیوست ۲ رجوع فرمایید. (ماده ۱۸ تا ۲۷ از قانون بانکی و پولی کشور مصوب هفتم خردادماه ۱۳۳۹)

۵. در بخش اول قانون بودجه کل کشور (تغییرات منابع بودجه کل کشور) در سال ۹۷ مبلغ کل بودجه مصوب در این سال ۱۲۲۲۵۵۲۳۷۴۰ میلیون ریال شده است.

۶. دکتر محمد باقر نوبخت در آیین امضای موافقت‌نامه اشتغال وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور با سازمان برنامه و بودجه کشور اظهار داشت: "در مجموع ۶۵ هزار میلیارد تومان اعتبارات و تسهیلات برای اشتغال در نظر گرفتیم و امروز با این تفاهم‌نامه شروع این اقدام به صورت رسمی انجام می‌پذیرد."

آدرس مطلب در سایت رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور yon.ir/jokB4

دکتر ربیعی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛ از پیش‌بینی ۶۵ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومان اعتبار برای اشتغال سال جاری خبر داد.

خبرگزاری ایسنا / کد خبر: ۹۷۰۴۲۵۱۳۹۱ / تاریخ خبر: ۲۵ تیر ۱۳۹۷

۷. برای مطالعه بیشتر ر.ک؛ به وظایف و اختیارات بانک مرکزی مندرج در قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ (با آخرین اصلاحات تا ۱۳۹۶/۱۲/۲۸ قسمت دوم، فصل دوم، مواد ۱۱ تا ۱۵) در پیوست ۱ موجود می‌باشد.

عرض کردم تا بگویم اگر واقعاً می‌خواهید اولاً موضوع بانک مرکزی هضم شود و ثانیاً به یک نتیجه‌ای برسیم، پیشنهاد من این است که قانون مصوب سال ۱۳۵۱ شمسی را بررسی کنیم. جالب این است که بعد از انقلاب هم تغییری پیدا نکرده و تنها یک سری اصلاحیه‌ها به آن اضافه شده است؛ یعنی تمامی این ادواری که ما نماینده به مجلس فرستادیم - اعم از نماینده‌های انقلابی و غیر انقلابی - کسی به این فکر فرو نرفته که آیا این قانون نیاز به تکامل دارد یا خیر؟ یعنی به طور کلی تنها به فکر اصلاحیه بودند که بخشی از آن را تعمیر کنند. این یک پیشنهاد پژوهشی است؛ در این صورت شما به صورت تفصیلی با خطر پیش‌روی خودتان که خطر بانک‌ها هست، آشنا می‌شوید. من دو مثال زدم.

نگاه موضوع شناسی افراد تا الآن این بود که مسئله بانک‌ها تنها در بین بانک و مشتری است؛ اما ما مطرح کردیم که باید دو مسئله دیگر را هم به این نگرش ناقص اضافه کنیم؛ اول آنکه اگر ابزار مبادله، مال نباشد، چه اتفاقی می‌افتد؟ اگر مال باشد چه اتفاقی می‌افتد؟ خود این یک موضوعی است و باید به صورت مجزا بحث شود. دیگر آنکه تخصیص‌های بانک مرکزی چه تحولاتی را در حوزه تجارت و سبک زندگی ایجاد می‌کند؟ مثلاً الآن گفته می‌شود آینده ایران را می‌خواهند به محوریت استارت‌آپ‌ها ببندند؛^۸ خب ما باید دقیقاً این استارت‌آپ‌ها را بررسی کنیم که دقیقاً چه تأثیری بر مسئله سبک زندگی و روابط انسانی ما می‌گذارند؟ من دو سرفصل دیگر اضافه کردم. اگر جلسات تفصیلی بود، به نظرم تا حدود ۲۰ موضوع وجود دارد که قابل بررسی و پژوهش است. من از این بحث بگذرم. وقت ما محدود است. به ذهن من رسید برای اینکه بانک مرکزی چه طور فقر ایجاد می‌کند، یک بحث نظری‌تری را نسبت به قانون مصوب سال ۱۳۵۱ به محضر تان داشته باشم؛ این کمک می‌کند تا معنای عنوان جلسه واضح شود.

۸. سورنا ستاری معاون علمی فناوری ریاست جمهوری در برنامه تیتراشب با بیان اینکه عمر صنایع پُر مصرف و سنتی رو به پایان است گفت: پایه استارت‌آپ‌ها افراد و جوانان تحصیل کرده هستند و در سال‌های آینده، شرکت‌های اول دنیا همین شرکت‌های استارت‌آپ خواهند

۲. ذبح کردن سود ارتباطی به پای سود اقتصادی؛ مهم‌ترین اثر بانک مرکزی

بر ایجاد فقر در کشور

۲/۱. سود ارتباطی یعنی سود انسان‌ها از ارتباطات متکامل خود با دیگران

آن بحث عبارت از این است که ما فکر می‌کنیم مبنای تعادل اجتماعی باید مفهوم «سود ارتباطی» باشد. ما در شورای راهبردی الگوی پیشرفت اسلامی، اصطلاح «سود ارتباطی» را وضع کردیم و معنای آن هم به صورت ساده عبارت است از: «سودی که انسان‌ها از ناحیه ارتباط تکاملی و ارتباط بهینه از یکدیگر می‌برند» گاهی اوقات ارتباط انسان‌ها، ارتباطی غیر بهینه و ارتباطی پر از چالش است ولی گاهی اوقات ارتباط انسان‌ها، ارتباطی است که در وضعیت تکاملی قرار دارد و به اصطلاح به آن «ارتباط بهینه و مطلوب» می‌گوییم. ما اینجا یک مفهومی را مطرح کردیم و گفتیم ارتباط مطلوب بین انسان‌ها، منشأ پیدایش سود برای انسان‌هاست. این حرف اصلی و پایه‌ای ماست.

۲/۲. افزایش درآمدها؛ نتیجه فهری محور قرار دادن سود ارتباطی در سیاست‌گذاری‌های بانک مرکزی در آینده

شما باید ببینید ارتباطات انسان‌ها را در حوزه‌های مختلف تصویر کنید و بعد محاسبه و بررسی کنید که اگر این ارتباطات بهم بریزد، چه ضرری ایجاد می‌شود؟ اگر این ارتباط‌ها بهینه شود، چه سودی به انسان‌ها می‌رسد؟ ما اصطلاحی وضع کردیم و از آن به «سود ارتباطی» تعبیر می‌کنیم. من این اصطلاح را بیشتر هم شرح خواهم داد. ابزارهای ارزیابی و نهادهای ارزیابی باید توجه کنند که جامعه از ناحیه مبنا قرار ندادن سود ارتباطی، دچار زیان‌های فراوانی می‌شود، حتی در حوزه اقتصاد و معیشت! لذا اگر بخواهیم بر روی مناطق و ملاک بحث کنیم و پیرسیم جامعه اسلامی چه جامعه‌ای است؟ باید بگوییم جامعه اسلامی، مفهوم سود را توسعه معنایی داده است. همه فکر می‌کنند سود همان «ارزش افزوده»^۹ است و سود اقتصادی مد نظر است و همین درک را از مفهوم سود دارند ولی وقتی به آیات و روایات رجوع می‌کنیم، می‌بینیم مفهوم جدیدی از سود مد نظر ادبیات وحی است و می‌خواهد ذهن‌ها را به مفهوم سود ارتباطی متوجه کند. البته یک لایه دیگر سود هم «سود آخرتی» است که در آیات و روایات هست و بعداً آن را هم باید بحث کنیم ولی الآن بحث من بر روی

۹. منظور از ارزش افزوده، افزایش در ارزش پولی یک کالا بر اثر انجام کار یا خدمتی بر روی آن است که سبب تغییر کاربرد، بهبود کیفیت یا تسهیل مصرف آن شود.

مفهوم سود ارتباطی است. مثلاً حضرت زهرا علیها السلام فرمودند: «فَرَضَ اللَّهُ صَلَّةَ الرَّحِمِ ...»^{۱۰} برای اینکه عدد شما زیاد شود. وقتی دارند برای صلة رحم بحث می‌کنند، می‌گویند سعی کنید اعضای یک رحم به یکدیگر پیوسته باشد؛ چرا؟ چون این عدد و جمعیت شما را زیاد می‌کند! وقتی جمعیت زیاد شود، جامعه سود می‌برد. خود جمعیت، منشأ پیدایش ثروت است. حال از کجا این سود به دست آمد؟ از صلة رحم. صلة رحم یعنی ارتباط بهینه انسان‌ها با یکدیگر در واحدی که ما نام آن را خانواده به معنای بزرگ - می‌گذاریم. در مقابل این «گسسته شدن رحم» را داریم.

در روایت دارد: «یک سال سفر برو ولی به رحم خود وصل بشو»^{۱۱} یعنی این هزینه سنگین را پرداز! شما، وقتی یک سال سفر می‌روی، چه اتفاقی می‌افتد؟ شما هم عمر و وقت خود را گذاشته‌ای و هم هزینه مالی کرده‌ای! اما امام علیه السلام می‌فرمایند عیبی ندارد! این هزینه‌ها را بده ولی با فامیل خود وصل شو و ارتباط خود را با فامیل خود، بهینه کن! از این نوع روایات زیاد است^{۱۲} و من نمی‌خواهم استظهار تفصیلی کنم. یک مفهومی را از مجموعه این آیات و روایات استنباط کردیم که اگر ما آمدیم و ارتباطمان را با اعضای جامعه در اشکال مختلف، بهینه کردیم؛ این منشأ پیدایش سود است - حتی سود اقتصادی - بنابراین در جامعه سازی مان به دنبال بهینه کردن سود ارتباطی هستیم. من این را بحث کنم تا جا بیافتد تا گرفتار تحلیل‌های بخشی مدرنیته و تعاریف ناقص نشوید. پس این یک بخشی از بحث است. شما می‌گویید من می‌خواهم جامعه‌سازی کنم؛ جامعه‌سازی هم در بخش اقتصاد هست و هم در بخش علم است و هم در بخش مسکن است. جامعه سازی، ابعادی دارد. می‌گوییم

۱۰. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ السَّعْدِيُّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ عَلِيٍّ قَالَتْ قَالَتْ فَاطِمَةُ عليها السلام فِي حُطْبَتِهِ: فَفَرَضَ ... صَلَّةَ الْأَرْحَامِ مُتَمَامَةً لِعَدَدِ حَضْرَتِ زَهْرَةَ عليها السلام مِی‌فرماید: خداوند صلة رحم را برای افزایش تعداد واجب کرد.

علل الشرائع، ج ۱، ص ۲۴۸

۱۱. وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَخْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَوْصِي الشَّاهِدَ مِنْ أُمَّتِي وَ الْغَائِبَ مِنْهُمْ وَ مَنْ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ وَ أَرْحَامِ النِّسَاءِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَنْ يَصِلَ الرَّحِمَ وَ إِنْ كَانَتْ مِنْهُ عَلَى مَسِيرَةٍ سَنَةً فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الدِّينِ. رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرماید: شاهد و غایب از امت خود و آنکه در صلب مردان و رحم زنان است تا روز قیامت را به صلة رحم وصیت می‌کنم حتی اگر مسیر یک سال میان رحم او باشد چرا که صلة رحم از دین است.

کافی ج ۲، ص ۱۵۱

۱۲. برای مشاهده چند روایت نورانی دیگر در باب ضرورت و مصادیق صلة رحم به پیوست ۳ مراجعه فرمایید.

کل مبنا را بر روی «سود ارتباطی» قرار بده؛ بنابراین باید از این قسمت بحث جلوتر برویم و مبنایی را بگوییم که اگر سود ارتباطی را مبنای بازسازی معیشت قرار دادیم، چه اتفاقاتی باید رقم بخورد و چه فوایدی به دست می‌آید؟ من که این فواید را تشریح کنم، مسئله کاملاً واضح می‌شود که بانک‌ها و بانک مرکزی، بهینه کردن سود اقتصادی را مبنا قرار می‌دهند، بنابراین ما را دچار فقرهای ناشی از فقدان سود ارتباطی می‌کنند و ما به این بلا مبتلا می‌شویم؛ بنابراین من بحث را ادامه دهم ولی این دفعه فواید سود ارتباطی را در بخش کاهش هزینه‌ها بحث کنم؛ یعنی نشان می‌دهم وقتی سود ارتباطی اصل باشد، چه طور هزینه‌های یک کشور کاهش پیدا می‌کند.

۲/۳. کاهش هزینه‌های قضایی، امنیتی، اقتصادی، سیاسی و غیره در گرو ارتقای سود ارتباطی

بخش اول کاهش هزینه‌ها، کاهش هزینه‌های حوزه قضایی و حوزه امنیتی است. وقتی ارتباط بین انسان‌ها بهینه باشد، اصطکاک اجتماعی به انواع مختلف آن، کاهش پیدا می‌کند. شما می‌دانید، وقتی اصطکاک اجتماعی گسترش پیدا می‌کند و نزاع به وجود می‌آید، حکومت‌ها وظیفه مدیریت آن نزاع‌ها را پیدا می‌کنند. این مدیریت، منشأ ایجاد بسیاری از هزینه‌ها می‌شود. حال شما این را در بخش خانواده می‌بینید؛ مثلاً میانگین طلاق در کشور ما در حدود ۳۰٪ است. ۱۳ خب وقتی شما می‌گویید طلاق حدود ۳۰٪ است، هزینه‌های قضایی این را محاسبه کنید که چه مقدار هزینه برای کشور درست می‌کند. در کنار این هزینه‌های قضایی، هزینه‌های امنیتی را هم محاسبه کنید. وقتی انسان از نهاد خانواده جدا می‌شود، میل به لیبرالیسم پیدا می‌کند؛ چرا که تنها خود او زندگی می‌کند. در حالی که وقتی شما عضوی از خانواده هستید، برای بقای خانواده، مجبور به ملاحظه طرف مقابلتان هستید، یعنی خانواده زیرساخت توسعه ایشار و از خودگذشتگی و تزکیه است. حال در شما که میل به لیبرالیسم پیدا می‌شود، این، مدل سیاسی و قانون‌گذاری متفاوتی را طلب می‌کند. برای نمونه حکومتی را طلب می‌کند که آزادی‌های فردی گسترده را در دستور کار خودش قرار بدهد؛ بنابراین منشأ پیدایش تحولات سیاسی هم می‌شود. ما در فتنه سال ۸۸ و حوادث مشابهی که به وجود می‌آید، مطالعات محدودی

۲/۳/۱. جلوگیری از میل به لیبرالیسم؛ نمونه‌ای از کاهش هزینه‌های سیاسی بر اثر ارتقای سود ارتباطی

۱۳. بنا بر گزارش سازمان ثبت احوال کشور، آمار فراوانی ازدواج در کل کشور در سال ۱۳۹۶، ۶۰۸ هزار و ۹۵۶ مورد و آمار فراوانی طلاق، ۱۷۴ هزار و ۵۷۸ مورد است. این یعنی نسبت طلاق به ازدواج در کل کشور در سال ۱۳۹۶ ۲۸ درصد و ۶۶ صدم درصد رسیده است. پایگاه رسمی ثبت احوال کشور، قسمت «آمار رویدادهای حیاتی»، بخش فراوانی ازدواج و طلاق در سال ۱۳۹۶

داشتیم و آن آنالیز محیط‌هایی بود که فتنه از آنجا شروع می‌شد. حال من نمی‌خواهم حکم کلی بدهم ولی در بعضی از موارد محل پیدایش فتنه و شروع شدن تجمعات، همان محل‌هایی بود که روابط اخلاقی بیشتر به چالش کشیده بود؛ یعنی منطقه‌هایی که دقیقاً مرکز ایجاد چالش در روابط اخلاقی بود، همان‌جا هم مرکز تجمعات سیاسی ضد نظام اسلامی بود. بخشی از آن این طوری بود. خب این یک دلیل مشخص دارد؛ آدم‌هایی که اخلاقشان به سمت استکبار میل پیدا کرده، یک نظام سیاسی لیبرالی را طلب می‌کنند تا یک نظام سیاسی مبتنی بر تمییز خیر از شر. خب پس می‌توانید هزینه‌های امنیتی یا سیاسی آن را هم ببینید.

یک بحث دیگری که داریم این است که اگر شما سود ارتباطی را مبنا قرار دادید، هزینه‌های اقتصادی هم کاهش پیدا می‌کند. خب بانک مرکزی اعلام کرده در یک سال، حدود صد هزار میلیارد تومان از محل حساب‌های **قرض الحسنه پول تجمیع کرده است**.^{۱۴} خب پول تجمیع شده توسط حساب‌های قرض الحسنه چند ویژگی دارد **اولاً بر خلاف مدل‌های دیگر تجمیع سرمایه، پس‌انداز و پول "ارزان قیمت" است**. در مدل‌های دیگر تجمیع سرمایه شما باید سود سپرده‌گذار را هم محاسبه کنید ولی در مدل قرض الحسنه سود سپرده‌گذار وجود ندارد بنابراین ارزان قیمت است. **ویژگی دوم آن عبارت از این است که یک اعتقاد دینی تحت عنوان قرض الحسنه وجود دارد یعنی دعوت به کمک مالی به دیگران که یک توصیه مبتنی بر سود ارتباطی است و این سود ارتباطی [و سود آخرتی] زیرساخت این تجمیع سرمایه است.**

پس ببینید هزینه‌های تجمیع سرمایه هم مثلاً در این مثالی که من زدم کاهش پیدا می‌کند یعنی اگر شما به این بحث، **معجزه صندوق‌های قرض الحسنه خانگی** را هم اضافه کنید آن وقت من به نظر گردش اعتبار آن در سال بیش از هزار میلیارد است. یعنی نمی‌دانم چقدر در مورد صندوق‌های قرض الحسنه خانگی مطالعه میدانی کرده‌اید در بعضی از موارد مثلاً تا صد میلیون تومان هم در این صندوق‌ها قرض داده

۲/۳/۲. وقف، صندوق‌های قرض الحسنه خانگی و سپرده‌های قرض الحسنه در بانک‌ها؛ نمونه‌هایی از کاهش هزینه‌های اقتصادی در اثر ارتقای سود ارتباطی

۲/۳/۲/۱. نمونه اول: سپرده‌های ارزان قیمت قرض الحسنه

۲/۳/۲/۲. نمونه دوم: صندوق‌های قرض الحسنه خانگی

۱۴. دوازده نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به حسن روحانی رئیس‌جمهور نامه‌ای ارسال کرده‌اند که در این نامه خواستار رفع موانع ازدواج جوانان شدند. نمایندگان در این نامه متذکر شده‌اند طبق آمار بانک مرکزی، بانک‌ها حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومان منابع در دو قالب سپرده قرض الحسنه جاری و سپرده قرض الحسنه پس‌انداز از مردم با نرخ صفر جذب کرده‌اند.

می‌شود و این طوری نیست که مقدار آن فقط بین دویست هزار یا پانصد هزار یا اعداد خرد باشد. بلکه از اعداد کوچک تا اعداد بزرگ دارد. این موضوع در همه کشور هم گسترده است و شاید در یک شهری مثل اصفهان - حالا ما اینجا عدد و آمار نداریم - ولی شاید مثلاً حدود هزارتا از این صندوق‌ها وجود داشته باشد. خوب این هزینه‌های بروکرسی را کاهش داده است شما فکر بکنید اگر قرار بود این حجم از گردش اعتبار در سیستم بانک‌ها انجام بشود، چه قدر هزینه‌های تکنولوژی و هزینه‌های بروکرسی مرتبط با این موضوع را افزایش می‌داد؟ درحالی‌که الان شما وقتی نگاه می‌کنید، می‌بینید با یک بروکرسی بسیار کم ولی در محیط همسایگی و فامیلی این تبادلات مالی اتفاق می‌افتد؛ بنابراین وقتی داریم از کاهش هزینه‌ها و [سود ارتباطی] صحبت می‌کنیم - که این هم یک مثالی برای آن است - یعنی شما دیگر نیاز قانون‌گذاری به معنای مصطلح آن ندارید. محیط همسایگی کاملاً معلوم است. محیط همسایگی مبتنی بر همین مفهوم سود ارتباطی است که بنده عرض می‌کنم.

محیط فامیلی هم همین‌طور هست یعنی آن روابط انسانی که بهینه است، درواقع زیرساخت قرار گرفته برای اینکه ما مدل قانون‌گذاری را در این موضوع عوض کنیم. اگر شما یک عقل خلاق داشته باشید می‌توانید تصور کنید که این مسأله فقط محدود به این موضوع نمی‌شود، چون خمیرمایه روابط انسانی می‌تواند برای هر امر دیگری نیز به عنوان زیرساخت قرار بگیرد؛ حال اینجا با این مثالی که زدیم، باعث شده که مدل قانون‌گذاری و مدل بروکرسی و هزینه‌های آن و بافت آن کاملاً متفاوت با محیطی باشد که سود ارتباطی در آن اصلاً درک نمی‌شود. خوب این هم یک مثال بود.

۲/۳/۲/۳. نمونه سوم: وقف،

تجمع سرمایه‌های ارزان

یک مثال دیگر مسئله وقف است اصلاً در تعریف وقف آقایان فقها گفتند «حَبْسُ الْمَالِ لِلْمُسْلِمِينَ»^{۱۵} یعنی باز مبنای آن همین تحریک سود ارتباطی است خوب این دیگر یک معجزه‌ای است و کسی نمی‌تواند آن را انکار کند. من به طور مکرر در جلسات مختلف عرض کردم که بنا بر برخی گزارش‌ها، نصف کشور ایران وقف

۱۵. مرحوم صاحب جواهر رحمته الله علیه: «الْوَقْفُ عَقْدٌ تَمَرُّهُ تَحْبِيسُ الْأَصْلِ وَإِطْلَاقُ الْمَنْفَعَةِ»

وقف عقدی است که ثمره آن حبس کردن اصل مالی و آزاد گذاشتن منفعت [بردن از آن مال برای جهتی خاص] است.

جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، ج ۲۸ ص ۳

است^{۱۶} یعنی تجمیع سرمایه عجبی اتفاق افتاده ولی بر همین مبنای سود ارتباطی بوده است. این تجمیع سرمایه نیز باز از نوع تجمیع سرمایه‌های ارزان است یعنی هزینه‌اش خیلی کم است و قوانین و مقرراتی که نیاز دارد، محدود هستند و منشأ همه این خیرات است و من یک موقوفه‌ای را در نزدیکی ورامین بازدید می‌کردم؛ این موقوفه حدود دویست سال سر پا مانده بود و اتفاقاً از نوع وقف خاص هم بود یعنی صاحب موقوفه آن را برای اولاد خودش نسل اندر نسل وقف کرده بود و بعد آن دوستان نشان می‌دهند تقریباً یک شهرکی تشکیل شده بود از عواید آن موقوفه که همه از اولاد آن مرحوم واقف بودند و این‌ها نمونه‌های زیادی دارد چون ما در دانشگاه‌هایمان و محیط‌های تحقیقاتی مان به آن نمی‌پردازیم این‌ها را نمی‌بینیم.

آن حدیث معروف پیامبر که آخرالزمان فتنه‌ها انقدر شدید می‌شود^{۱۷} لذا مؤمنان داشته‌های خودشان را هم نمی‌بینند حالا پس این هم یک بحثی است و تا صبح می‌توان راجع به این‌ها بحث کرد. مسئله سود ارتباطی هزینه‌های تأمین امنیت کشور را هم کاهش داده است. الآن ما با همین پدیده مدافعان حرم روبه‌رو هستیم. اگر بخواهیم شخصیت این انسان‌های برجسته عصر خودمان را تحلیل کنیم، باید بگویم بین این‌ها و امامشان یک نسبت و ارتباطی خاص برقرار شده که به صورت متفاوتی از دیگران به امام معصوم علیه‌السلام تولی می‌کنند و این باعث شده که امنیت کشور ما هم تأمین شود. اصل مسئله امنیت نیست بلکه اصل مسئله، فهم خاص از امام است یعنی یکی از مصادیق سود ارتباطی است؛ یعنی این‌ها امامشان را آدم‌های عادی قرار ندادند و امامشان را از معصومین انتخاب کردند و بعد گفتند: «بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي وَ

۲/۳/۳. تأمین امنیت کشور با پدیده مدافعان حرم؛ نمونه‌ای از کاهش هزینه‌های امنیتی بر اثر ارتقای سود ارتباطی

۱۶. مدیر کل حوزه ریاست، روابط عمومی و امور بین‌المللی سازمان اوقاف و امور خیریه (حسن ربیعی): پانزده شهر در کشور بین ۷۰ تا ۱۰۰ درصد وقف است.

خبرگزاری ایکن / کد خبر: ۲۴۷۷۴۹۴

۱۷. عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ التَّوْفَلِيِّ عَنِ الشَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: سَيَأْتِي عِلْمِي أُمَّتِي زَمَانٌ تَخْبُثُ فِيهِ سَرَائِرُهُمْ وَ تَخْشَنُ فِيهِ عَلَانِيَتُهُمْ طَمَعاً فِي الدُّنْيَا وَ لَا يُرِيدُونَ بِهَ مَا عِنْدَ اللَّهِ رَبُّهُمْ يَكُونُ دِينُهُمْ رِيَاءً لَا يَخَاطِبُهُمْ حَوْفُ يَعْشُهُمْ اللَّهُ مِنْهُ بِعَقَابٍ فَيَدْعُوهُ دُعَاءَ الْغَرِيبِ فَلَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ.

از رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم که فرمود: به زودی زمانی بر اتم گذرد که نهادشان بد باشد و ظاهرشان خوب برای طمع در دنیا و از مسلمانی خود قصد ثواب خدا را ندارند که پروردگار آن‌ها است دین‌داری آن‌ها صرف خودنمایی است ترسی در دل آن‌ها نیست و خدا همه آن‌ها را بکفیری دچار کند که بمانند غریق در دریا بدرگاه او دعا و زاری کنند و از آن‌ها اجابت نکند.

کافی، ج ۸ ص ۳۰۶

نَفْسِی و مَالِی و اُسْرَتِی یَابِنَ رَسُولِ اللّهِ» وقتی این اتفاق متولد شده، آثار امنیتی هم داشته و هزینه‌های آن را هم کاهش داده است. حال من می‌خواهم بحثم را تکمیل کنم و نمی‌خواهم به زدن این مثال‌ها جلسه را تمام کنم. می‌خواهم عرض کنم اگر شما مفهوم سود ارتباطی را توجه کنید می‌توانید سود برآمده از این مفهوم را تصور کنید. خیلی از حوزه‌های دیگری هم دارد حالا باز دلم نمی‌آید بعضی هایشان را بگویم.

مثلاً شما وقتی خانواده خوب دارید و یک زن و شوهر خوب و یک خانواده خوب را در مجموع تصور می‌کنید، بیماری‌های روحی و روانی در جامعه کاهش پیدا می‌کند و حال شما مجبور نیستید رشته‌های روانشناسی را گسترش دهید و هزینه‌های ناشی از بیماری‌های استرس و بیماری‌های روحی و روانی را بپردازید. البته خوب به‌صورت طبیعی واضح است مراد من، خانواده خوب است. در روایت است «یکی از بدترین چیزها، همسر بد است»^{۱۸} یعنی اینجا اگر دقیقاً انتخاب نکنید، اتفاقاً هزینه‌هایتان را افزایش می‌دهد. خوب پس این اصل مدعای بنده است که من وقتی می‌گویم باید ارتباط بهینه شود، این بهینه شدن ارتباط بین افراد از حوزه‌های سیاسی امنیتی گرفته تا حوزه قانون‌گذاری و حوزه قضایی، از حوزه اقتصادی گرفته تا حوزه‌های سلامت و غیره، منشأ پیدایش سود است و ما نمی‌توانیم از این سود بگذریم.

۲/۴. توجه بسیار زیاد اسلام

شریف به تقویت سود ارتباطی به

ویژه در حوزه‌های خانواده، علم،

کسب و عبادات

من امیدوارم رئیس کل محترم و جدید بانک مرکزی این حرف‌ها را متوجه شود و سایر مسئولین این حرف‌ها را فهم کنند که ما اولاً و بالذات در جامعه سازی نیازمند تقویت سود ارتباطی هستیم و این خیلی برای یک جامعه حیاتی است؛ تا می‌توانیم باید ارتباط‌ها را بهینه کنیم. حال من بخشی از این ارتباطات را هم بگویم؛ مثلاً این ارتباط از ارتباطات خانوادگی شروع می‌شود یعنی مصداق بهینه‌شدن ارتباطات شامل ارتباطات خانوادگی می‌شود. همچنین شامل ارتباطات حوزه علم می‌شود؛ وقتی شما

۱۸. عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّمَا الْمَرْأَةُ قِلَادَةٌ فَانظُرِي إِلَى مَا تَقْلُدُهُ قَالَ وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَيْسَ لِلْمَرْأَةِ حَظٌّ وَلَا لِصَالِحِيهِنَّ وَلَا لِطَالِحِيهِنَّ أَمَّا صَالِحِيهِنَّ فَلَيْسَ حَظُّهُنَّ مِنَ الدَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ بَلْ هِيَ خَيْرٌ مِنَ الدَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ أَمَّا طَالِحِيهِنَّ فَلَيْسَ التُّرَابُ حَظُّهُنَّ بَلِ التُّرَابُ خَيْرٌ مِنْهَا.

امام صادق عليه السلام فرمودند: «زن همچون گردنبند (وقلاده‌ای) است که به گردن خود می‌افکني، دقت کن که چگونه گردنبندي براي خود انتخاب مي‌کني؛ زنان صالحه و غير صالحه هيچ‌يك قابل قيمت‌گذاري نيستند. اگر زن صالحه باشد هيچ طلا و نقره‌اي معادل ارزش او نخواهد بود، بلکه از طلا و نقره بهتر است. و اگر غير صالحه باشد به خاک هم نمي‌ارزد، بلکه خاک از او بهتر است»

به عنوان یک معلم ارتباط خوبی با شاگردانتان ندارید یا بالعکس شاگردها ارتباط خوبی با شما ندارند، حوزه تولید علم کشور به چالش کشیده می‌شود. **مبنای حوزه علم ارتباطات مبتنی بر عاطفه است.** البته این مبنا در همه بخش‌های اسلام هست. دیدید که مثلاً روایات می‌گوید: اگر شما پشت سر یک امام جماعتی نماز بخوانید، ولی ایشان را دوست نداشته باشید، نمازتان از سقف بالا نمی‌رود^{۱۹} یعنی حتی در مفاهیمی مثل آخرت هم این سود ارتباطی اصل قرار گرفته است. چون بحث، رکوع و سجود بدون محتوا و بدون روح نیست. قرار است شما بعداً با آن امام جماعت، اقامه دین کنید؛ پس بهتر است با یک کسی نمازتان را بخوانید که شخصیت‌ها و عاطفه‌هایتان به هم نزدیک‌تر باشد. حوزه علم، حوزه مهمی است باید مبتنی بر همین سود ارتباطی بازسازی شود؛ در **مُنْبِيَةُ الْمُرِيدِ**^{۲۰} می‌گوید به کسی که علم یاد می‌دهید، برایش احترام قائل باشید از کسی هم که علم یاد می‌گیرید، او را تکریم کنید این‌ها توصیه‌های صرف برای ثواب بردن نیست. اگر شما رابطه معلم و شاگرد را بهینه نکنید، تولید علم به چالش کشیده می‌شود.

بهینه روابط انسانی در حوزه شغل هم یکی از مصادیق آن است. تقریباً همه احکام اسلامی را که نگاه می‌کنید، مبنا را بر این قرار داده که رابطه طرفین با هم بهتر شود؛ مثلاً شما وقتی مجلسی قرار داد را ترک کنید و یکی از مصادیق خیار در این میان نباشد معامله را نمی‌توان بر اساس فقه شیعه، قانوناً فسخ کرد. معامله معتبر است اگر ترک مجلس رخ بدهد دیگر معامله را نمی‌توان فسخ کرد. روایات باب اقاله را ببینید، می‌گوید اگر شما بعد از مجلس قرار داد فسخ را پذیرفتید، «**أَقَالَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ**»^{۲۱}

۲/۴/۲. عدم پیگیری دست‌یافتن به سود اقتصادی توسط مؤمنان در دوره ظهور؛ یکی دیگر از مجاری تقویت سود ارتباطی در حوزه کسب

۱۹. مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُنْذِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَا تُقْبَلُ لَهُمْ صَلَاةٌ عَبْدٌ أَبَى مِنْ مَوَالِيهِ حَتَّى يَصَحَّ يَدُهُ فِي أَيْدِيهِمْ وَ امْرَأَةٌ بَاتَتْ وَ زَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ وَ رَجُلٌ أُمَّ قَوْمًا وَ هُمْ لَهُ كَارِهُونَ.

امام صادق علیه السلام: نماز سه نفر قبول نمی‌شود: بنده‌ای که از مولای خود فرار کرده تا زمانی که دستش را در دستان او قرار دهد، زنی که شب را به روز می‌رساند، در حالی که شوهرش بر او خشمگین است و مردی که امام جماعت گروهی شده است، در حالی که از او ناخشنودند.

کافی، ج ۵، ص ۵۰۷

۲۰. "مُنْبِيَةُ الْمُرِيدِ فِي آدَبِ الْمُفِيدِ وَ الْمُسْتَفِيدِ" اثر شهید ثانی رحمته الله (زین الدین بن علی) که در موضوع اخلاقی کتابت شده است.

۲۱. أَحْمَدُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ هَارُونَ بْنِ حَمْزَةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَيُّمَا عَبْدٍ أَقَالَ مُسْلِمًا فِي بَيْعٍ أَقَالَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَثْرَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: هر کس در بیع با مسلمانی اقاله کند خداوند نیز لغزش‌های او را در روز قیامت اقاله می‌کند.

خدا هم در پرورده شما اقاله را در روز قیامت می‌پذیرد یعنی از صفر شروع می‌کند کَانَ هیچ عمل سَئِيٍّ و هیچ عمل زشتی در پرورده شما نیست؛ یعنی دعوت کرده به اینکه ملاحظه هم را بکنید. یا تعبیراتی مثل اینکه کاسب حبیب خداست^{۲۲} یا تعبیراتی که بیع غرری، را منع کرده^{۲۳} یا تعبیراتی که احتکار را منع کرده^{۲۴} یا تعبیراتی که در فقه شیعه راجع به این‌هاست، همه ملاحظه روابط انسانی است؛ یعنی اصل این است که شما در تجارت مثلاً فلسفه احتکار را که نگاه می‌کنید، می‌بینید یعنی حکمت آن، ایجاد چالش در روابط انسانی است.

خب در همه حوزه‌ها همین طوری است در مجموع ما ۹ تا حوزه مهم مربوط به روابط انسانی را بحث کردیم که مبنای همه اینها، سود ارتباطی است و مهمترین آنها هم همین مسئله معیشت است. در مسئله معیشت آن قدر سود ارتباطی مهم است که در روایات دارد که مؤمنان در دوره ظهور ولی عصر^{علیه السلام} تجارت می‌کنند ولی در معامله‌شان از یکدیگر سود نمی‌گیرند^{۲۵} بعد آن موقع که ما طلبه بودیم و این بحث‌ها

۲/۵. ضربات بانک مرکزی به سود ارتباطی: ربوی بودن معاملات و تخصیص سرمایه‌ها به سرمایه‌داران

کافی، ج ۵، ص ۱۵۳

۲۲. «الكاسبُ حبيبُ الله» تعبیری است که برخی آن را منسوب به پیامبر اکرم^{صلی الله علیه و آله} دانسته‌اند اما در منابع روایی یافت نشده است اما در مضمون آن روایات دیگری مانند روایت زیر نقل شده است.

قَالَ ﷺ تَعَوُّضُوا لِلتَّجَارَةِ فَإِنَّ فِيهَا عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْمُتَعَرِّفَ الْأَمِينِ.

امیرالمؤمنین^{علیه السلام} می‌فرماید: دست به تجارت بزنید که برای شما بی‌نیازی از مال و دارایی‌های مردم را به ارمغان می‌آورد و خداوند متعال مرد حرفه‌دار امانت دار را دوست دارد.

بحار الأنوار، ج ۱۰۰، ص ۹۵

۲۳. بیع چیزی که ظاهرش مشتری را گول زند و باطن آن مجهول باشد را بیع غرری گویند. در کتب فقهی فصلی جداگانه برای این موضوع در نظر گرفته شده است.

۲۴. عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ^{علیه السلام} قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ^{صلی الله علیه و آله} الْجَالِبُ مَرْزُوقٌ وَ الْمُخْتَكِرُ مَلْعُونٌ.

رسول خدا^{صلی الله علیه و آله} می‌فرماید: واردکننده گندم و خواربار روزی‌یاب است، و انبارکننده طعام مورد لعن و دوری از رحمت حق.

کافی، ج ۵، ص ۱۶۵

۲۵. رَوَى أَبُو الْحُسَيْنِ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْأَسَدِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ مُوسَى بْنِ عَمْرَانَ النَّخَعِيِّ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدِ التَّوْفَلِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْخَيْرِ الَّذِي رُويَ أَنَّ مَنْ كَانَ بِالزَّهْنِ أَوْ قِمْ مِنْهُ بِأَجْبِيهِ الْمُؤْمِنِ فَأَتَا مِنْهُ بَرِيءٌ فَقَالَ ذَلِكَ إِذَا ظَهَرَ الْحَقُّ وَ قَامَ قَائِمُنَا أَهْلُ النَّبِيِّ قُلْتُ فَالْخَيْرُ الَّذِي رُويَ أَنَّ رِبْحَ الْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ رَبًّا مَا هُوَ قَالَ ذَلِكَ إِذَا ظَهَرَ الْحَقُّ وَ قَامَ قَائِمُنَا أَهْلُ النَّبِيِّ وَ أَنَا الْيَوْمَ فَلَا بَأْسَ بِأَنْ يَبِيعَ مِنَ الْأَخِ الْمُؤْمِنِ وَ يَرِيحَ عَلَيْهِ.

علی بن سالم بواسطه پدرش از امام صادق^{علیه السلام} روایت کرده که گوید: از آن حضرت پرسیدم این خبر که روایت شده است «هر کس به متاع رهنی اطمینانش بیشتر باشد تا به برادر دینیش، من از او بیزارم» درست است؟ و مراد چیست؟ فرمود: این در زمانی است که حق ظاهر شود و قائم ما اهل بیت به روی کار آید، عرض کردم: این خبر که سود گرفتن مؤمن از مؤمن در حکم ریاست، چگونه؟ فرمود: این نیز زمانی است که حق غلبه کند و قائم ما اهل بیت روی کار آید، اما امروز اشکالی ندارد که مؤمنی به برادر مؤمنش متاعی بفروشد و از وی سود بگیرد.

را مباحثه می‌کردیم ما می‌گفتیم پس اینها برای چه تجارت می‌کنند؟ آن موقع خیلی نمی‌توانستیم در روایت درایه کنیم. مؤمنی که حتی در تجارت قانع می‌شود که سود اقتصادی نبرد، آن سود آخرتی مبنای کار اوست. خب حالا عرف موجود زمانه ما، این‌ها را ممکن است درک نکنند ولی به هر حال عرض من این است که مسئله سود ارتباطی، حوزه‌های مختلفی هم دارد که این را هم باید بحث کرد.

اگر مبنا را این قرار دادیم، من چند مورد از اقدامات بانک مرکزی را که ضد سود ارتباطی است، بحث می‌کنم؛ بنابراین بانک مرکزی به دلیل ضربه زدن به سود ارتباطی، در حال تولید فقر است. این خلاصه بحث بنده است.

یکی از بحث‌ها همین مسئله ربا است. ربا در معاملات از چند حیث، سود ارتباطی را به چالش می‌کشد؛ اولین حیث آن عبارت از این است که طرفی که قرض می‌گیرد، دارای مشکل است بنابراین مسئله حکومت و موضوع برنامه‌ریزی آن، باید حل مشکل آن شخص دارای مشکل باشد^{۳۶} نه حفظ سپرده‌ها و ذخایر بانکی؛ پس ربا از حیث ضربه زدن به وضعیت کسی که دچار گرفتاری است، مخل سود ارتباطی است و بعد در او تنفر هم ایجاد می‌کند و آن تنفر منشأ پیدایش بسیاری از عکس‌العمل‌ها خواهد شد. این یکی از مصادیق است.

بانک مرکزی از حیث تخصیص اعتبارهایش هم سود ارتباطی را به چالش می‌کشد. عمده تخصیص اعتبارهای بانک برای سرمایه‌دارها است^{۳۷} - البته به بهانه این که آن‌ها می‌خواهند ایجاد شغل کنند - اینها را بعداً تفصیلاً بحث می‌کنیم تا ببینیم آیا واقعاً شغل متناسب ذیل الگوی تولید سرمایه‌داری به دست می‌آید یا خیر؟ آیا این افسانه است یا واقعیت دارد؟ من این را باید بعداً بحث کنم ولی همین که

۲/۵/۱. ربای بانک‌ها؛

ایجادکننده تنفر در فرد گرفتار و نابودکننده سود ارتباطی

۲/۵/۲. بزرگترین ضربه به سود

ارتباطی توسط بانک‌ها: توزیع ناعادلانه بیت‌المال از طریق تخصیص اعتبارات به سرمایه‌داران

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۱۳

۲۶. در جوامع روایی شیعه، روایات متعددی درباره وظایف امام برای رفع مشکلات مالی افراد جامعه آمده است. برای اطلاع یافتن از نمونه‌هایی از آن به پیوست ۵ رجوع فرمایید.

۲۷. قانون "تسهیل اعطاء تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجراء طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها" مصوبه ۵ تیرماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی که در تاریخ ۱۳ تیرماه ۱۳۸۶ به تأیید شورای نگهبان رسید. این قانون، مهم‌ترین قانون تصویب‌شده در حوزه تخصیص اعتبارات بانک مرکزی است که ماده نهم آن به صراحت "همه قوانین و مقررات مغایر با خود" را ملغی الاثر دانسته است. ماده اول آن، به طور مشخص ارائه تسهیلات به افرادی که خاصاً "توان مالی - اقتصادی‌شان به تأیید بانک می‌رسد" را هموار کرده است. برای بی‌بردن به این مبنای خطرناک و غیرعادلانه باید به شناخت مشی اصلی بانک مرکزی برای تخصیص خود بر اساس نصوص قانونی توجه کرد؛ شرح مفصل این قانون مادر بانک مرکزی در حوزه ارائه تسهیلات در پیوست ۵ ارائه شده است.

اعتبارها به بخش سرمایه‌دارها تخصیص پیدا دارد می‌کند و بخش فقیر حتی نمی‌تواند وام‌های کوچک برای کسب و کار بگیرد، [این ضربه مهلکی به سود ارتباطی است؛ در واقع] یک بخش اندکی از اعتبارها را به غیر سرمایه‌دارها می‌دهند و میگویند عیب کسب و کارهای کوچک این است که رقابت‌پذیر نیست در حالی که وقتی او کسب و کار کوچک راه می‌اندازد، معیشت او تأمین می‌شود؛ یعنی سود ارتباطی به دست می‌آورد بنابراین از حیث تخصیص‌ها هم ضد سود ارتباطی عمل می‌کند و به نظر من این مشکل بیشتر از مشکل ربا است و ضربه‌ای که این توزیع ناعادلانه بیت‌المال می‌زند خیلی بیشتر از ضربه‌ای است که ربا به سود ارتباطی می‌زند. من در این دهه‌ای که در اصفهان بودم گزارشی را از مسئله اعتباراتی که بانک‌ها به کسب‌وکارهای کوچک - از جمله خیاطی‌ها - می‌دهند خواندم می‌دانید که در عمده خیاطی‌های کوچک، زنان اشتغال دارند که بخش قابل‌توجهی از آن‌ها نیز زنان سرپرست خانوار هستند؛ یعنی یک شغل امن برای زنان است و محیط شغلی آن برای زنان بسیار بهتر است ولی همین وام‌های حدود ده، پانزده میلیون برای این خیاطی‌ها را نیز قطع کرده‌اند و آن را پرداخت نمی‌کنند؛ پس از این حیث نیز ضربه می‌زنند.

از حیث تغییر بافت مشاغل نیز به سود ارتباطی ضربه می‌زنند. ما در روایت داریم که تا می‌توانید اجیر نشوید.^{۲۸} این روایت را دیده‌اید که می‌گوید مؤمن بهتر است کسب‌وکار استقلال‌ی داشته باشد و بر مبنای استخدام نباشد. البته داخل پراتز این را یک توضیحی بدهم؛ بعضی اشکال کرده‌اند که بعضی از کسب‌وکارها نیاز به تقسیم‌کار دارد و لازمه تقسیم‌کار نیز استخدام است؛ پس چرا در این روایت توصیه شده است که اجیر نشوید؟ چرا که نفی اجیر شدن نفی استخدام است و نفی استخدام نیز نفی تقسیم‌کار است. پس ما اصلاً نمی‌توانیم تولید را سامان‌دهی کنیم.

۲۸. مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَرِيعٍ عَنْ مَعْصُومِ بْنِ يُونُسَ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ مَنْ أَجَرَ نَفْسَهُ فَقَدْ حَظَرَ عَلَى نَفْسِهِ الرِّزْقَ.
امام صادق علیه السلام: هر کس خود را اجیر قرار دهد از روزی خود جلوگیری کرده است.

۲/۵/۳/۱. الگوی تولید خانوادگی؛ تنها مسیر ارتقای سود ارتباطی در وادی بافت مشاغل

ما در جواب این اشکال بحث کرده‌ایم که در مجموع این است که تولید باید به محوریت خانواده اتفاق بیفتد و اتفاقاً الگوی تولید خانوادگی صلّه رحم را از یک صلّه حداقلی به یک صلّه حداکثری ارتقاء می‌دهد؛ یعنی اگر معاش اعضای خانواده از یک محل تولیدی تأمین شود، شما صلّه رحم حداکثری دارید و آن وقت اگر گفتید که صلّه رحم حداکثری از پایگاه تولید اتفاق می‌افتد؛ چرا که درک همه ما از صلّه رحم در حال حاضر این است که یک پیامکی بدهیم و یا «سلام و علیکی» داشته باشیم و همه به آن حداقلی نگاه می‌کنیم درحالی که روایت می‌فرماید که به رحم خود وصل شوید؛^{۲۹} خب این وصل شدن می‌تواند مصداق حداکثری نیز داشته باشد. این مصداق حداکثری در تولید اتفاق می‌افتد. در این زمان افرادی که تولید می‌کنند، در استخدام هم نیستند و تقسیم‌کار نیز حل می‌شود؛ البته ما در اینجا خانواده به معنای بزرگ آن را بحث می‌کنیم.

بنابراین وقتی شما صحبت می‌کنید؛ منظور حضرت این نیست که شما - به تعبیر من - کسب‌وکارهای متوسط نمی‌توانید راه بیاندازید و کسب‌وکارهای تولیدی جدی نمی‌توانید راه بیاندازید بلکه حضرت می‌فرماید مبنای همکاری و تقسیم‌کار را سود ارتباطی قرار دهیم و نه استخدام که بر مبنای سود اقتصادی است.

۲/۵/۳/۲. همیشگی بودن تعارض بین منافع کارگر و کارفرما؛ یکی از نتایج تلخ بنگاه‌های بزرگ مبتنی بر استخدام

از زمان جان استوارت میل^{۳۰} که این بحث‌ها را کرده است تا الآن تقسیم‌کار بر مبنای استخدام بحث شده است. الآن مشکل کارگر و کارفرما هیچ وقت حل نشده است و به نظر ما هیچ وقت حل نخواهد شد چراکه مبنای مشارکت در بنگاه‌های تولیدی را «بحث استخدام» قرار داده‌اند درحالی که می‌توان این الگو را داخل خانواده آورد که در آن دیگر کارگر و کارفرمایی وجود ندارد [بلکه اعضای آن بنگاه اقتصادی] اعضای یک فامیلی هستند که وصل رحم در بین آن‌ها اتفاق افتاده است و مبنای سود ارتباطی

۲۹. وَ عَنْهُ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ زَائِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ وَ لَوْ بِالنَّشْلِيمِ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى - وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسْأَلُونَ بِهِ وَ الْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا.

امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرماید: با ارحام خود بیوندید اگر چه با سلام کردن باشد، که خدای تبارک و تعالی فرماید: از خدانی که بنام وی درخواست کنید و نیز از بریدن خویشاوندیها پروا کنید که خدا مراقب شماست.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۵

۳۰. جان استوارت میل فیلسوف انگلیسی سده نوزدهم میلادی که اعتقاد مخرب وی در باب اصل رقابت منجر به پدیدارشدن مشکلات عدیده‌ای در نظام مفاهیم پوسیده سرمایه‌داری شد.

است و نه استخدام بر مبنای سود اقتصادی. این را بعداً به صورت تفصیلی توضیح می‌دهم.

پس بحث در این است که حضرت فرمود: اجیر نشوید حالا الآن بانک مرکزی اعتبارها را به بنگاه‌های بزرگ می‌دهد و بنگاه‌های بزرگ نیز بر مبنای استخدام اجیر شدن است و لذا یک مبنای اقتصادی دیگری شکل می‌گیرد. لذا همیشه دعوی کارگر و کارفرما وجود دارد. آخرین طرحی که در دنیای مدرن برای حل این مشکل ایجاد شده است، پیدایش سندیکاها کارگری است که در ایران نیز به دلیل اینکه منافع بخش کارگر به معنای عام آن به چالش کشیده شده است، این سندیکاها نیز فعال شده‌اند که آخرین نمونه آن نیز اعتصاب صنف کامیون‌داران بود.^{۳۱} می‌دانید که معنای آن چیست؟ معنای آن این است که اصطکاک در جامعه به معنای پیش فرض باشد و این‌ها برای تأمین منافع خود اعتصاب کنند تا منافع حداقلی را به دست بیاورند. انتهای تئوری سندیکاها همین است؛ یعنی شما اصطکاک در حوزه کار را پذیرفته‌اید درحالی که اگر الگوی تولید خانوادگی اصل قرار بگیرد؛ آن سود ارتباطی این اصطکاک را مدیریت می‌کند و به حداقل می‌رساند. من عرایضم را جمع کنم. عرض من این است که مجموعه اقدامات بانک مرکزی سود ارتباطی جامعه را برهم می‌زند و ما به صورت اصل اولیه فقهی می‌دانیم که اگر سود ارتباطی نباشد، دچار فقر می‌شویم.

۲/۶. فقدان سود ارتباطی مساوی با ایجاد فقر عاطفی، امنیتی، معیشتی و فکری در جامعه

من فقرا را بشمارم؛ سود ارتباطی اگر نباشد دچار فقر عاطفی می‌شویم. اصلاً یکی از مهم‌ترین انواع فقر، همین فقر عاطفی است.^{۳۲} شما مژه محبت برادر و خواهر و

۳۱. اشاره به اعتصاب صنف کامیون داران کشور در اواخر شهریورماه ۱۳۹۷ که دور دوم اعتصابات این صنف پس از اعتصابات خردادماه است.

۳۲. أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِيُّ الْحَسَنِيُّ سَنَةَ سَبْعٍ وَثَلَاثِينَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: الْمُؤْمِنُ عَزَّ كَرِيمٌ، وَالْفَاجِرُ حَبْ لَيْبٍ، وَ خَيْرُ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ كَانَ مَأَلَفَةً لِلْمُؤْمِنِينَ، وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يَأْلَفُ

پیامبر اسلام ﷺ - به مضمون - فرمود: «شخص مؤمن درستکار [و بی توجه به پستی هاست] و با کرم است و شخص بدکار خدعه‌گر و پست است و بهترین مؤمنان کسی است که [اهل] الفت و انس با مؤمنین باشد و در کسی که نه الفت می‌گیرد و نه با او الفت می‌گیرند، خیری نیست»

خاله و دایی و عمو و عمه را چشیده‌اید؛ یک پدر خوب، یک مادر خوب، یک برادر خوب، یک خاله خوب، یک دایی خوب انسان را زنده می‌کند. اصلاً معنای زندگی را عوض می‌کنند. اگر سود ارتباطی به چالش کشیده شود فقر عاطفی داریم؛ فقر فکری نیز داریم که فقر فکری نیز از مهم‌ترین اقسام فقر است؛^{۳۳} فقر معیشتی نیز داریم و همه مجبور می‌شوند که بهره‌های سنگین بدهند و سودهای اندک داشته باشند؛ فقر امنیتی نیز پیدا می‌شود. انواعی از فقر را بانک مرکزی بر ما تحمیل می‌کند که البته جزو اولویت دارترین آن‌ها همین فقر معیشتی است. این رفتار بانک مرکزی را باید به چالش کشید.

۳. بررسی تحول بنیادین در سیاست‌های پولی و مالی بانک مرکزی؛ با تعریف

غایت و کارکرد پول در مباحث فقه‌المکاسب

من بحث را نظری مطرح کردم و البته فکر می‌کنم که تفاهم اجمالی اتفاق افتاد ولی دوست داشتم یک وقتی تفصیلاً فقه‌المکاسب خودمان را که با مکاسب جناب شیخ رحمته‌الله علیه^{۳۴} یک مقدار متفاوت است، بحث کنیم. آنجا بحث‌هایی چون طبقه‌بندی مشاغل از نظر اهل بیت علیهم‌السلام و زمان شغل را بحث می‌کنم و یکی از بحث‌های مهم ابزار مبادله بین مشاغل است. دقت بفرمایید، در فقه اسلامی، شغل اصل است و پول و مال ابزار مبادله بین مشاغل است؛ یعنی از اینکه می‌خواهیم نظام مشاغل را مدیریت و ساماندهی کنیم به بحث پول می‌رسیم؛ یعنی سیاست‌های پولی و مالی در اسلام وابسته به بافت مشاغل هستند. اول باید نظام مشاغل را سازمان‌دهی کرد و بعد تعامل بین مشاغل مطلوب با سیاست‌های پولی و مالی خاصی اتفاق می‌افتد. این‌ها را ان‌شاء الله اگر وقتی بود تفصیلاً بحث می‌کنیم. باب سوم فقه‌المکاسب که بحث ابزار مبادله است آنجا به رفتارهای بانک مرکزی و بانک‌ها در ایجاد چالش در سود ارتباطی می‌پردازم که یک بحث مفصلی است.

۳/۱. غایت پول در فقه اسلامی؛

ابزار مبادله بین مشاغل

۳۳. الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ السَّرِيِّ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا عَلِيُّ لَا فَقْرَ أَشَدَّ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا مَالَ أَعْوَدَ مِنَ الْعَقْلِ؛

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: ای علی، فقری سخت‌تر از نادانی نیست و مالی بهره‌ده‌تر از عقل نباشد.

کافی ج ۱ ص ۲۵-۲۶

۳۴. کتاب «المکاسب المحرمة» نوشته شیخ مرتضی انصاری رحمته‌الله علیه

۳/۲. کارکرد پول در فقه اسلامی؛ ارائه دهنده خدمات به سود ارتباطی به عنوان سود برتر

پس من عرایضم را جمع کنم و از محضرتان استفاده کنم. من یک توسعه معنایی دادم و آن اینکه شما سعی کنید در ذهن نخبگانی خودتان جایگاه سود ارتباطی را به تفصیل تصور کنید و اگر سازمان برنامه بودجه ما؛ مجلس ما و مدیرعاملان بانک‌های ما توانستند مفهوم سود ارتباطی را به تفصیل درک کنند، آن وقت یک بحثی به وجود می‌آید که در اسلام پول خدمت سود ارتباطی می‌شود چراکه آن سود برتر است لذا زمانی که بین سود ارتباطی و سود اقتصادی تعارض صورت گرفت، انسان سود اقتصادی را در خدمت سود ارتباطی قرار می‌دهد درحالی که در شرایط الآن شما سود ارتباطی را در خدمت سود اقتصادی قرار می‌دهید؛ مثلاً می‌گویید که زن‌ها باید نیروی کار باشند. حکمت این حرف - البته حکمت هم از دست ما ناراحت نشود-؛ فلسفه اینکه شما می‌گویید زن‌ها باید نیروی کار باشند این است که تولید اقتصادی برایت اصل است. اگر دستگاه برنامه‌ریزی کشور مفهوم سود ارتباطی را متوجه بود می‌گفت که اگر زن اداره خانه را بر عهده بگیرد سود ارتباطی جامعه تضمین است. زن‌ها تنها موجوداتی هستند که می‌توانند سود ارتباطی را محقق کنند؛ بنابراین بخشنامه‌ای که آقای جهانگیری جدیداً صادر کرده که وزارتخانه‌ها گزارش برابری جنسیتی را بدهند^{۳۵} و به صورت ساده بگویند که میزان اشتغال بانوان را چقدر افزایش داده‌اند؛ بخشنامه‌ای برای افزایش سود اقتصادی است و اصلاً ایشان و کسانی که این بخش‌نامه را نوشته‌اند درکی از سود ارتباطی ندارند. ببینید ما نمی‌خواهیم بگوییم که زنان شاغل بشوند یا نشوند؛ من بحث حقوقی ندارم بلکه یک بحث علمی دارم و می‌گویم که اگر زن‌ها را به بخش تولید منتقل کنید، نهاد اصلی ایجاد سود در حوزه ارتباطات که نهاد خانواده است، دچار فروپاشی می‌شود. اگر یک کارخانه محل تولید ارزش افزوده اقتصادی است؛ خانواده تنها نهادی است که می‌تواند ارزش افزوده ارتباطی ایجاد کند. این را مسئولین ما باید فهم کنند و از این نگاه‌های تنزل یافته موجود عبور کنند.

۳۵. اشاره به مصوبه هیئت وزیران مورخه ۲۱ شهریورماه ۱۳۹۷. این مصوبه به پیشنهاد معاونت رییس جمهور در امور زنان و خانواده و در اجرای ماده (۳) آیین‌نامه تشکیل ستاد ملی زن و خانواده، کلیه دستگاه‌های اجرایی را مکلف به تعریف شاخص‌های تعیین‌کننده عدالت جنسیتی به تفکیک جنس و گردآوری داده‌های آماری مربوطه ساخت. برای مشاهده متن اصلی این مصوبه به «پایگاه رسمی دفتر هیئت دولت، بخش مصوبات دولت» و یا آدرس اینترنتی زیر مراجعه کنید.

بنابراین عرض بنده خیلی واضح است؛ بانک مرکزی حافظ سود اقتصادی است ولی به قیمت از بین رفتن سود ارتباطی این کار را انجام می‌دهد. البته روی کاغذ این طور است و در عالم سود اقتصادی را نیز نمی‌تواند حفظ کند. اگر به سایت بانک مرکزی رجوع بکنید در همان ابتدا نوشته است که **مهم‌ترین وظیفه بانک مرکزی این است که ارزش پول ملی را حفظ کند**؛ بانک مرکزی ما که این کارها را نیز نمی‌تواند انجام دهد و چیزهایی را روی کاغذ نوشته‌اند و محقق نمی‌شود. از اینکه محضر شما تصدیق کردم عذرخواهی می‌کنم. اگر بحثی هست من در خدمت شما هستم.

و الحمد لله رب العالمین

پیوست‌ها

پیوست ۱:

قانون پولی و بانکی کشور (مصوب ۱۳۵۱) دارای سه قسمت اصلی است: ۱. پول ۲. بانک مرکزی و ۳. بانکداری. در قسمت دوم، سه فصل ۱. کلیات ۲. وظایف و اختیارات و ۳. ارکان، متکفل تبیین قوانین مادر مربوط به بانک مرکزی می‌باشد. در این پیوست به جهت نیاز ایجادشده در متن اصلی این نوشتار، متن تفصیلی فصل دوم از نظراتن خواهد گذشت؛ فصل دوم از ماده ۱۱ شروع و تا ماده ۱۵ قانون پولی و بانکی کشور را به خود اختصاص داده است.

ماده ۱۱ - بانک مرکزی ایران به عنوان تنظیم‌کننده نظام پولی و اعتباری کشور موظف به انجام وظایف زیر می‌باشد:

الف - انتشار اسکناس و سکه‌های فلزی رایج کشور طبق مقررات این قانون.

ب - نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری طبق مقررات این قانون.

ج - تنظیم مقررات مربوط به معاملات ارزی و تعهد یا تضمین پرداختهای ارزی با تصویب شورای پول و اعتبار و همچنین نظارت بر معاملات ارزی.

د - نظارت بر معاملات طلا و تنظیم مقررات مربوط به این معاملات یا تصویب هیأت وزیران.

ه - نظارت بر صدور و ورود ارز و پول رایج ایران و تنظیم مقررات مربوط به آن با تصویب شورای پول و اعتبار

ماده ۱۲ - بانک مرکزی ایران به عنوان بانکدار دولت موظف به انجام وظایف زیر است:

الف - نگاهداری حسابهای وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی و شهرداریها و همچنین مؤسساتی که بیش از نصف سرمایه آنها متعلق به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی و یا شهرداریها می‌باشند و انجام کلیه عملیات بانکی آنها در داخل و خارج از کشور.

ب - فروش و بازپرداخت اصل و بهره انواع اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه به عنوان عامل دولت و واگذاری این عاملیت به افراد و یا مؤسسات دیگر.

ج - نگاهداری کلبه ذخائر ارزی و طلا کشور.

د - نگاهداری وجوه ریالی صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و شرکت مالی بین‌المللی و مؤسسه بین‌المللی توسعه و مؤسسات مشابه یا وابسته به این مؤسسات.

ه - انعقاد موافقتنامه پرداخت در اجرای قراردادهای پولی و مالی و بازرگانی و ترانزیتی بین دولت و سایر کشورها.

تبصره ۱ - وزارتخانه‌ها و شهرداریها و شرکتهای دولتی و مؤسسات مذکور در بند الف این ماده مکلفند جوهری را که در اختیار دارند منحصراً نزد بانک مرکزی ایران نگاهداری نمایند و کلیه عملیات بانکی خود را منحصراً توسط بانک مرکزی ایران انجام دهند و اطلاعاتی که بانک مرکزی ایران در انجام وظایف خود از آنها بخواهد در اختیار آن بگذارند.

تبصره ۲ - وزارتخانه‌ها و شرکتهای و مؤسساتی که به موجب قوانین خاص مجاز به انجام عملیات بانکی وسیله بانکهای دیگر می‌باشند مشمول مفاد بند الف و قسمت اول تبصره یک این ماده نخواهند بود.

ماده ۱۳ - بانک مرکزی ایران دارای اختیارات زیر می‌باشد.

۱ - دادن وام و اعتبار به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.

۲ - تضمین تعهدات دولت و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.

- ۳ - دادن وام و اعتبار و تضمین وام و اعتبارات اعطایی به شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و همچنین به مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها با تأمین کافی.
- ۴ - تنزیل مجدد برائت و اسناد بازرگانی کوتاه مدت بانک‌ها و دادن اعتبار به بانکها با تأمین کافی.
- ۵ - خرید و فروش اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی و اوراق قرضه صادر شده از طرف دولت‌های خارجی یا مؤسسات مالی بین‌المللی معتبر.
- ۶ - خرید و فروش طلا و نقره.
- ۷ - افتتاح و نگاهداری حساب جاری نزد بانکهای خارج و یا نگاهداری حساب بانکهای داخل و خارج نزد خود و انجام کلیه عملیات مجاز بانکی دیگر و تحصیل اعتبارات در داخل و خارج به حساب خود و یا به حساب بانکهای داخل.
- تبصره ۱ - (اصلاحی ۱۳۵۸/۱۲/۱۸) دادن وام و اعتبار و تضمین وام و اعتبارات اعطایی به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی موکول به تضمین وزارت امور اقتصادی و دارایی است.
- تبصره ۲ - آیین‌نامه‌های مربوط به اجرای این ماده به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید.
- ماده ۱۴ - بانک مرکزی ایران در حسن اجرای نظام پولی کشور می‌تواند به شرح زیر در امور پولی و بانکی دخالت و نظارت کند.
 - ۱ - تعیین نرخ رسمی تنزیل مجدد و بهره وامها که ممکن است بر حسب نوع وام و اوراق و اسناد نرخهای مختلف تعیین شود.
 - ۲ - تعیین نسبت دارایی‌های آتی بانک‌ها به کلیه دارایی‌ها یا به انواع بدهی‌های آنها بر حسب نوع فعالیت بانک‌ها یا سایر ضوابط به تشخیص بانک مرکزی ایران.
 - ۳ - تعیین نسبت و نرخ بهره سپرده قانونی بانکها نزد بانک مرکزی ایران که ممکن است بر حسب ترکیب و نوع فعالیت بانکها نسبت‌های متفاوتی برای آن تعیین گردد ولی در هر حال این نسبت از ۱۰ درصد کمتر و از ۳۰ درصد بیشتر نخواهد بود.
 - ۴ - تعیین میزان حداقل و حداکثر بهره و کارمزد دریافتی و پرداختی بانک‌ها.
 - ۵ - تعیین نسبت مجموع سرمایه پرداخت شده و اندوخته بانکها به انواع داراییها.
 - ۶ - تعیین حداکثر نسبی تعهدات ناشی از افتتاح اعتبار اسنادی - ظهرنویسی یا ضمانت‌نامه‌های صادر از طرف بانک‌ها و نوع و میزان وثیقه این قبیل تعهدات.
 - ۷ - تعیین شرایط معاملات اقساطی که اعتبار آن از طرف بانک‌ها تأمین می‌شود.
 - ۸ - تعیین مقررات افتتاح حساب جاری و پس‌انداز و سایر حسابها.
 - ۹ - تعیین نوع و میزان جوائز و هر گونه امتیاز دیگری که برای جلب سپرده‌های جاری یا پس‌انداز از طرف بانک‌ها عرضه می‌گردد و تعیین ضوابط برای تبلیغات بانکها در این مورد.
 - ۱۰ - رسیدگی به عملیات و حساب‌ها و اسناد و مدارک بانک‌ها و اخذ هر گونه اطلاعات و آمار از بانکها با توجه به لزوم حفظ اسرار حرفه‌ای.
 - ۱۱ - محدود کردن بانک‌ها به انجام یک یا چند نوع از فعالیت‌های مربوط به طور موقت یا دائم.
 - ۱۲ - تعیین نحوه مصرف وجوه سپرده‌های پس‌انداز و سپرده‌های مشابه نزد بانک‌ها.
 - ۱۳ - تعیین حداکثر مجموع وام‌ها و اعتبارات بانکها به طور کلی یا در هر یک از رشته‌های مختلف.
 - ۱۴ - تعیین شرایط کلی اخذ وام بانک‌ها از اشخاص و صدور گواهی سپرده.
 - ۱۵ - تعیین مقررات مشروح در بندهای ۱ تا ۱۴ بالا برای مؤسسات اعتباری غیر بانکی.

تبصره - استفاده از اختیارات موضوع این ماده باید قبلاً به تصویب شورای پول و اعتبار برسد.
ماده ۱۵ - رئیس کل بانک مرکزی ایران نماینده دولت در صندوق بین‌المللی پول است و ارتباط دولت با صندوق بین‌المللی پول از طریق بانک مرکزی ایران خواهد بود و انجام کلیه وظایف و اعمال اختیاراتی که به موجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در صندوق بین‌المللی پول به بانک ملی ایران واگذار شده است با بانک مرکزی ایران می‌باشد.

پیوست ۲:

مواد ۱۸ تا ۲۷ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب سال ۱۳۳۹) پیرامون معادله نشر اسکناس به شرح زیر می‌باشد:

قسمت پنجم - پشتوانه

الف - اصول کلی

ماده ۱۸ - بانک مرکزی ایران نمی‌تواند هیچ‌گونه تعهد ریالی به شکل اسکناس بنماید مگر این‌که در مقابل آن به ارقام دارایی‌های مذکور در زیر به‌طوری که در مواد ۲۰ تا ۲۷ این قانون تعریف شده‌اند اضافه شده باشد:

الف - طلا طبق ماده ۲۰.

ب - ارز طبق ماده ۲۱.

ج - اسناد قرضه صادره و یا تضمین شده از طرف دولت و شهرداری‌ها و وام‌ها و دیون مشابه آن طبق مواد ۲۳ و ۲۴ و ۲۵.
د - در صورتی که اسناد قرضه مندرج در بند ج بالا کافی نباشد مطالبات ریالی بابت اعتبارات صنعتی بازرگانی و یا کشاورزی طبق ماده ۲۶.

ماده ۱۹ - از دارایی‌های مذکور در ماده ۱۸ قسمت الف و ب نباید از چهل درصد مجموع کمتر باشد.

ب - پشتوانه طلا

ماده ۲۰ -

۱ - دارایی‌هایی که جزو پشتوانه طلا قبول می‌شوند عبارتند از شمش طلا و طلای مسکوک موجود در خزانه‌های بانک و طلایی که در بانکهای مرکزی بیگانه و یا مؤسسات مالی بین‌المللی سپرده باشد.

۲ - طلای تحویلی به صندوق بین‌المللی پول و یا بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات بین‌المللی مشابه بابت سهمیه و یا سرمایه طبق قوانین مصوبه.

ج - پشتوانه ارزی

ماده ۲۱ - دارایی‌های ارزی قابل قبول جزو پشتوانه منحصراً عبارتند از:

الف - اسکناس‌های خارجی مورد قبول بانک مرکزی ایران.

ب - مطالبات ارزی اعم از دیداری یا مدت‌دار که مدت آن از شش ماه تجاوز نکند.

ج - هر گونه پرداخت به صندوق بین‌المللی پول و یا بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات بین‌المللی مشابه بابت سهمیه و یا سرمایه طبق قوانین مصوب.

د - اسنادی که از طرف دولت‌های بیگانه و صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و شرکت مالی بین‌المللی و یا دستگاه‌های مشابه صادر و یا تضمین شده.

- ه - مطالبات ریالی یا ارزی از خارجه که بر اثر اجرای قراردادهای بین المللی پرداخت و مبادلات ارزی و پایاپای حاصل شده تا حدودی که در قراردادهای مزبور پیش بینی شده است.
- و - اسناد بازرگانی قابل پرداخت به ارز صادره عهده خارجه که دارای دو امضای معتبر باشد که یکی از آن باید امضای بانک واگذارنده باشد و سررسید آنها از حدودی که در ماده ۲۷ پیش بینی شده بیشتر نباشد.
- ز - ارزیایی که به عنوان پشتوانه قبول می شود باید قابل تبدیل به طلا باشد و شورای پول و اعتبار بر حسب پیشنهاد هیأت عامل بانک مرکزی ایران این نوع ارزها را تعیین می نماید. و در صورت اقتضا حداکثر مبالغی را که از هر کدام از ارزهای مزبور در پشتوانه می توان قبول کرد معین خواهند نمود.
- د - اسناد صادره یا تضمین شده از طرف دولت و شهرداریها و وامها و مطالبات مشابه
- ماده ۲۲ - سود و زیانهای حاصل از تغییر برابریهای قانونی و یا اتفاقات ناشی از قوه قهریه به حساب دولت خواهد بود و در صورت زیان دولت می تواند سند خزانه صادر و به بانک مرکزی تسلیم نماید.
- ماده ۲۳ - داراییهای حاصل از اعطای وام و تسهیلات اعتباری به دولت که در پشتوانه قابل قبول می باشد منحصرأ از مطالبات زیر تشکیل می شود:
- ۱ - تا میزان ۱۴۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال (چهارده میلیارد ریال) بدهیهای دولت به بانک ملی ایران.
- ۲ - اسناد خزانه ای که ممکن است دولت در اجرای مقررات ماده ۲۲ این قانون صادر و به بانک مرکزی واگذار کند.
- به این اسناد بهره تعلق نمی گیرد و سود احتمالی حاصله از تغییر برابری قانونی طلا و ارزهای پشتوانه و یا تعویض پول در جریان قبل از هر چیز به مصرف استهلاک این اسناد خواهد رسید.
- ۳ - تسخوه گردانی که به منظور تسهیل پرداختهای جاری در اختیار دولت گدارده می شود تا حدود یک دهم درآمد پیش بینی شده در هر سال مشروط بر این که:
- الف - اجازه استفاده از تسخوه گردان ضمن تصویب قانون بودجه هر سال به تصویب رسیده باشد.
- ب - جمع کل مبالغی که تحت این عنوان استفاده می شود از یک دهم وصولیهایی قطعی بودجه عادی در دوره عملکرد سال تجاوز نکند.
- ج - به موجب قانون دولت مکلف شده باشد کل مبالغ استفاده شده را حداکثر تا آخر سال مالی مورد بحث بدون در نظر گرفتن باقیمانده دوره عملکرد مسترد دارد.
- ۴ - اسناد خزانه و اوراق قرضه صادره و یا تضمین شده از طرف دولت و شهرداریها مشروط بر این که در هر مورد اجازه انتشار آن قانوناً تحصیل شده باشد.
- ۵ - وامهای اعطایی به شهرداریها تا حدود سی درصد درآمد سالیانه آنها و شرکتها و بنگاههای تجاری که با سرمایه دولت تشکیل می شود با تضمین وزارت دارایی.
- ماده ۲۴ - کلیه تعهدات دولت ناشی از اجرای ماده ۲۳ که به عنوان پشتوانه قبول شده است به وسیله جواهرات سلطنتی موضوع قانون ۲۵ آبان ماه ۱۳۱۶ تضمین می شود و نگاهداری و حفاظت جواهرات مزبور و طلای پشتوانه به بانک مرکزی ایران واگذار می گردد.
- ماده ۲۵ - اسناد قرضه دولتی که به عنوان پشتوانه قبول شده اند در صورتی که قیمت آنها مساوی یا پایین تر از قیمت در موقع واریز باشد به قیمت خرید و چنانچه قیمت خرید آنها زیادتز از قیمت واریز باشد به قیمت واریز محسوب می گردد.

- ه - مطالبات مربوط به عملیات بازرگانی و صنعتی و کشاورزی
- ماده ۲۶ - فقط دارایی‌های ذیل به عنوان عملیات اعتباری بازرگانی و صنعتی و کشاورزی جزء پشتوانه پذیرفته می‌شوند:
- ۱ - برات‌های ریالی و هر گونه اسناد بازرگانی ریالی دیگری که به حواله کرد قابل پرداخت باشد مشروط بر این که دارای سه امضاء معتبر بوده که یکی از آنها باید امضاء بانک واگذارنده باشد.
- ۲ - وام‌ها و سایر مطالبات ریالی با مدت معین که در برابر شمش و یا مسکوک طلا پرداخت شده باشد.
- ۳ - اسناد وام‌هایی که بانک ملی ایران به مؤسسات تولیدی و مؤسسات تخصصی اعتبار صنعتی داده است حداکثر تا ۳۶۱۰ میلیون ریال.
- ۴ - وام‌های اعطایی به مؤسسات تخصصی اعتباری که به طور مستقیم یا غیر مستقیم متعلق به دولت بوده و یا تحت نظارت دولت اداره می‌شوند طبق شرایط زیر:
- الف - مدت این وام‌ها از یک سال تجاوز نکند.
- ب - وام‌های مزبور به وسیله واگذاری مطالبات مؤسسات نامبرده به بانک مرکزی ایران تضمین شود. سررسید مطالباتی که بدین منظور به بانک مرکزی واگذار می‌شود از تاریخ دریافت وام به بانک مرکزی از یک سال بیشتر نباشد و کلیه حقوق بانک واگذارنده نسبت به مطالبات مزبور به بانک مرکزی منتقل گردد.
- ج - ارزش اسمی مطالبات واگذار شده لااقل معادل یک سوم از مبلغ وام اعطایی بانک مرکزی بیشتر باشد.
- د - مطالبات واگذار شده با تضمین شخص ثالث قابل قبول یا با گروگان به نفع بانک مرکزی ایران همراه باشد.
- ماده ۲۷ - سررسید بروات و اسناد بازرگانی و وام‌ها و سایر مطالبات مذکور در بند ۱ و ۲ ماده ۲۶ از تاریخ قبول آنها در پشتوانه نباید از ۱۲۰ روز تجاوز کند ولی شورای پول و اعتبار می‌تواند در مورد اعتبارهای صادراتی مدت ۱۲۰ روز فوق را حداکثر تا ۳۰۰ روز افزایش دهد.

پیوست ۳:

در این پیوست چند روایت در باب صله رحم فقط از باب نمونه آورده شده است؛ برای مطالعه بیشتر در این باب ر.ک؛ باب صله رحم در کافی شریف، ج ۲، صص ۱۵۰-۱۵۷ و همچنین وسائل الشیعه، ج ۲۱، صص ۵۳۳-۵۴۰

قَالَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ أَجْوَدَ النَّاسِ مَنْ أَعْطَى مَنْ لَا يَرْجُوهُ وَإِنَّ أَعْقَى النَّاسِ مَنْ عَفَا عِنْدَ قُدْرَتِهِ وَإِنَّ أَوْصَلَ النَّاسِ مَنْ وَصَلَ مَنْ قَطَعَهُ.

امام حسین (علیه السلام) فرمود: بخشنده‌تر مردم آن کسی است که عطای خود را به کسی بدهد عطای خود را بکسی که چشم پاداش او ندارد، و راستی که با گذشت‌تر از آنکه هنگام توانائی بر انتقام گذشت کند، و راستی که با صله‌ترین مردم آنکه صله کند با کسی که از او بریده.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۴۰۰

و قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «لَا صَدَقَةَ وَ ذُو رَحِمٍ مُحْتَاجٍ» .

و نیز فرمود: آنجا که خویشاوندی نیازمندی وجود داشته باشد جای صدقه دادن به دیگری نیست.

من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۶۸

مَحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النَّعْمَانِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قَالَ بَلْعَنِي عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهْلُ بَيْتِي أَبَوَا إِلَّا تَوَبُّنَا عَلَيَّ وَ وَ قَطِيعَةٌ لِي وَ شَتِيمَةٌ فَأَرْفُضُهُمْ قَالَ

إِذَا يَرُفُضْكُمْ اللَّهُ جَمِيعاً قَالَ فَكَيْفَ أَصْنَعُ قَالَ تَصِلُ مَنْ قَطَعَكَ وَ تُعْطِي مَنْ حَزَمَكَ وَ تَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَكَ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ كَانَ لَكَ مِنَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ظَهِيْرٌ .

مردی خدمت پیغمبر صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: یا رسول الله! فامیل من تصمیم گرفته‌اند بر من حمله کنند و از من ببرند و دشنام دهند. آیا من حق دارم آنها را ترک گویم؟ فرمود: در آن صورت خدا همه شما را ترک میکند، عرض کرد: پس چه کنم؟ فرمود، ببیند با هر که از تو ببرد و عطا کن بهر که محروم کند و در گذر از هر که بتو ستم نماید، زیرا چون چنین کنی، خدا ترا بر آنها یاری دهد.

کافی ج ۲، ص ۱۵۰

پیوست ۴:

(۱) خدای متعال می‌فرماید: «إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَ الْمَسْكِينِ وَ الْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَ الْمُؤَلَّفَةَ قُلُوبُهُمْ وَ فِي الرِّقَابِ وَ الْغَارِمِينَ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَ اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ»

سوره مبارکه توبه، آیه ۶۰

ترجمه: صدقا، فقط ویژه نیازمندان و تهیدستان [زمین گیر] و کارگزاران [جمع و پخش آن] و آنانکه باید [به خاطر تمایل به اسلام] قلوبشان را به دست آورد، و برای [آزادی] بردگان و [پرداخت بدهی] بدهکاران و [هزینه کردن] در راه خدا [که شامل هر کار خیر و عام المنفعه می‌باشد] و در راه ماندگان اس؛ [این احکام] فریضه‌ای از سوی خداست، و خدا دانا و حکیم است.

(۲) مُحَمَّدٌ بْنُ يُحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَلِيمَانَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَزِيرَةِ يُكْنَى أَبُو مُحَمَّدٍ قَالَ: سَأَلَ الرَّضَاءَ عليه السلام رَجُلٌ وَ أَنَا أَسْمَعُ فَقَالَ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ - وَ إِنْ كَانَ دُوْ عَشْرَةَ فَنَظْرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ أَحْبَبْتَنِي عَنْ هَذِهِ النَّظْرَةِ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كِتَابِهِ لَهَا حَدٌّ يُعْرَفُ إِذَا صَارَ هَذَا الْمُعْسِرُ إِلَيْهِ لَا بُدَّ لَهُ مِنْ أَنْ يَنْتَظِرَ وَ قَدْ أَخَذَ مَالَ هَذَا الرَّجُلِ وَ أَنْفَقَهُ عَلَى عِيَالِهِ وَ لَيْسَ لَهُ غَلَّةٌ يَنْتَظِرُ إِذْرَاكُهَا وَ لَا دَيْنٌ يَنْتَظِرُ مَحَلَّهُ وَ لَا مَالٌ غَائِبٌ يَنْتَظِرُ قُدُومَهُ قَالَ نَعَمْ يَنْتَظِرُ بِقَدْرِ مَا يَنْتَظِرُ حَتَّى يَأْتِيَ إِلَى الْإِمَامِ قَيْفُضِي عَنْهُ مَا عَلَيْهِ مِنْ سَهْمِ الْغَارِمِينَ إِذَا كَانَ أَنْفَقَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنْ كَانَ قَدْ أَنْفَقَهُ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ فَلَا سِيءَةَ لَهُ عَلَى الْإِمَامِ قُلْتُ فَمَا لِهَذَا الرَّجُلِ الَّذِي اسْتَمْتَهُ وَ هُوَ لَا يَعْلَمُ فِيمَا أَنْفَقَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَمْ فِي مَعْصِيَتِهِ قَالَ يَسْعَى لَهُ فِي مَالِهِ قَيْرَؤُهُ عَلَيْهِ وَ هُوَ صَاغِرٌ

کافی ج ۵ ص ۹۳

ابا محمد گوید: در حضور امام رضا عليه السلام بودم که مردی از حضرتش پرسید و گفت: فدایت شوم! خداوند می‌فرماید: «او اگر تنگدست بود، به او مهلت دهید تا زمانی که بتواند». در باره این مهلت که خداوند عز و جل در کتاب خود بیان فرموده است برای من بیان بفرما که آیا حدی نیز دارد که تا وقتی این تنگدست به آن حد رسید ناچار باشد صبر کند و طلب خود را نگیرد با توجه به اینکه این شخص مال طلبکار را گرفته و خرج خانواده خود کرده و خانه و زمین یا غلامی هم ندارد که استفاده آن را بگیرد و طلبی نیز از کسی ندارد که منتظر دریافت آن باشد و مال و ثروتی نیز در جایی دیگر ندارد که منتظر رسیدن آن باشد؟ فرمود: آری، به قدری که خبر این جریان به گوش امام برسد و بدهکاری او را از سهم زکات بدهکاران (ورشکستگان) بپردازد. این در صورتی است که آن را در راه اطاعت خدا مصرف کرده باشد؛ ولی اگر در راه معصیت الهی به مصرف رسانده باشد، امام در مورد پرداخت آن وظیفه‌ای ندارد. گفتم: حالا این مردی که بر او اعتماد کرده و به او قرض داده است، نمی‌دانست که آیا به مصرف طاعت الهی می‌رساند یا در معصیت خرج می‌کند، چه کار کند؟ او چه گناهی دارد؟ فرمود: باید اموال او را بفروشد و با خواری از او بگیرد.

ترجمه فروع کافی ج ۵ ص ۲۲۰

(۳) مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْعَبَّاسِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: الْإِمَامُ يَقْضِي عَنِ الْمُؤْمِنِينَ الدُّيُونَ مَا خَلَا مُهُورَ التَّسَاءِ.

کافی ج ۵ ص ۹۴

از گروهی نقل کرده‌اند که امام صادق علیه السلام فرمود: امام بدهی‌های مؤمنان را می‌پردازد به استثنای مهر زنان (که بر عهده خود آنان است)

پیوست ۵:

این پیوست به قانونی می‌پردازد که مبنای حقوقی بانک مرکزی برای ارائه تسهیلات را نشان می‌دهد؛ قانون "تسهیل اعطاء تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجراء طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارآیی بانک‌ها" مصوبه ۵ تیرماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی که در تاریخ ۱۳ تیرماه ۱۳۸۶ به تأیید شورای نگهبان رسید:

ماده ۱- به منظور تسریع، تسهیل و تقویت سرمایه‌گذاری در طرح‌های تولیدی (اعم از کالا یا خدمت) دریافت وثیقه خارج از ارزش دارایی و عواید آتی طرح، از گیرندگان تسهیلات که توان مجری و توجیه اقتصادی، فنی و مالی و قابل‌ترهین طرح آنها به تأیید بانک می‌رسد، توسط بانکهای عامل ممنوع است. بانکها موظفند صورت مدارک مورد نیاز را به متقاضی اعلام و پس از تکمیل پرونده حداکثر ظرف مدت چهار و پنج روز طرح را بررسی نموده و در صورت تأیید توسط خود و یا مؤسسات معتمد بانک، با حضور متقاضی قرارداد را حداکثر ظرف مدت یک‌ماه منعقد کرده و نسبت به پرداخت تسهیلات طی دوران مشارکت اقدام نمایند. بانکها موظفند مستقیماً یا از طریق مؤسسات معتمد خود نسبت به اعمال نظارت مستمر بر اجراء و بهره‌برداری طرح تا تسویه حساب کامل با مشتری اقدام نمایند.

تبصره ۱- بانک موظف است حداکثر ظرف مدت چهار و پنج روز پس از تکمیل پرونده در صورت عدم پذیرش دلایل خود را به صورت مستند و مکتوب به متقاضی اعلام نماید.

تبصره ۲- طرحهایی که از بازدهی و یا نسبت سهم‌الشرکه بیشتر متقاضی برخوردار باشند در تأیید طرح و پرداخت تسهیلات در اولویت قرار می‌گیرند.

تبصره ۳- بانکها می‌توانند در ازاء اصل تسهیلات پرداختی مازاد بر سرمایه ثابت و آورده متقاضی وثایق خارج از طرح مطالبه نمایند.

تبصره ۴- ارزش زمین محل اجراء طرح از جمله هزینه‌های طرح محسوب می‌شود.

تبصره ۵- به منظور افزایش ضریب اطمینان بانکها برای وصول تسهیلات اعطائی به بانکهای عامل اجازه داده می‌شود حداکثر معادل دودرصد (۲٪) ارزش کسری وثایق طرح را به عنوان کارمزد پوشش ریسک برای یک بار دریافت نمایند.

تبصره ۶- در صورت درخواست متقاضی بانک عامل موظف است حداکثر ظرف مدت دوهفته مازاد ارزش وثایق خارج از طرح قابل رهن را جهت توثیق نزد سایر بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری که متقاضی معرفی می‌کند اعلام نماید.

تبصره ۷- به منظور تأمین منابع مورد نیاز طرحهای بزرگ، کلیه بانکها می‌توانند بخشی از سهم تسهیلات اعطائی خود را از طریق مشارکت با سایر بانکها (اتحادیه «سندیکای» بانکی) عمل نمایند. پذیرش توجیه اقتصادی، فنی و مالی طرح تأیید شده توسط بانک عامل اول برای سایر بانکهای مشارکت‌کننده کفایت می‌نماید.

تبصره ۸- قراردادهای مربوط به واگذاری و یا بهره‌برداری زمین برای اجرای طرح‌های تولیدی یا خدماتی که توسط دستگاه‌های اجرایی در اختیار مجریان طرح قرار می‌گیرد به عنوان اسناد قابل قبول پذیرفته می‌شود. وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و جهادکشاورزی، سازمان صنایع کوچک و شهرکها و نواحی صنعتی و سایر دستگاه‌های اجرایی به استثناء سازمان اوقاف و امور خیریه موظفند در اجرای قرارداد تسهیلات اعطائی بنابه درخواست بانک و یا مؤسسه مالی، اعتباری ذی‌نفع، آنها و یا اشخاص معرفی شده از طرف آنها را به عنوان جانشین مجری طرح موضوع قرارداد واگذاری زمین، شناخته و بپذیرند و کلیه حقوق و تعهدات ناشی از آن را به بانک یا مؤسسه مالی، اعتباری ذی‌نفع و یا اشخاص معرفی شده منتقل نمایند. همچنین دستگاه‌های مذکور موظفند در صورت تغییر یا تعویض قرارداد بنابه تقاضای بانک برای تفویض اختیار به بانک در اسرع وقت به دفاتر اسناد رسمی معرفی شده مراجعه نمایند.

ماده ۲- چنانچه متقاضی تسهیلات، کل سهم آورده خود را نسبت به سهم الشرکه، همزمان با امضاء قرارداد در حساب مشترک با بانک به صورت یکجا واریز نماید و متناسب با نیاز طرح نسبت به هزینه آن اقدام کند بانکها موظف به پذیرش سهم‌الشرکه متقاضی معادل حداکثر بیست درصد (۲۰٪) و در شهرستانها و بخشهای محروم تا ده درصد (۱۰٪) کل طرح می‌باشند.

تبصره- در روش مذکور بانکها موظفند سهم آورده متقاضی را تا زمان تحقق هزینه در حسابهای سپرده‌گذاری کوتاه‌مدت منظور و سودمتعلقه را به متقاضی پرداخت نمایند.

ماده ۳- بانکها موظف به استفاده از اعتبارات اسنادی داخلی در اجرای طرحها بوده و شرکتهای دولتی موظف به قبول اسناد اعتباری ریالی داخلی می‌باشند.

ماده ۴- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون تمهیدات لازم را برای انتشار و چگونگی تضمین اوراق مشارکت و یا اوراق مشارکت قابل تبدیل به سهم برای تأمین منابع اجرای طرحهای تولیدی به نحوی فراهم نماید که بخشی از منابع مورد نیاز اجرای طرحهای تولیدی و همچنین سرمایه در گردش آنها از این طریق تأمین شود. تبصره - نحوه تبدیل اوراق مشارکت به سهم مطابق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و دادگستری تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۵- دولت مکلف است ترتیبی اتخاذ نماید که ظرف مدت یک‌سال از تاریخ تصویب این قانون با ایجاد و به‌کارگیری نهادهای جدید مالی از قبیل بانک جامع اطلاعات، رتبه‌بندی و اعتبار سنجی مشتریان، گروههای مشاور مالی و سرمایه‌گذاری غیردولتی، ساماندهی مطالبات معوق، مؤسسات تضمین اعتبار، زمینه تسهیل و تسریع اعطاء تسهیلات بانکی را فراهم نماید.

وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ابزارهای جدید مالی اسلامی را طراحی و در بازار سرمایه و نظام بانکی کشور به جریان اندازد.

ماده ۶- به منظور ارتقاء کارایی و هماهنگی اختیارات و مسؤولیتها در مدیریت بانکها از تاریخ تصویب این قانون، شورای عالی بانکها منحل و وظایف آن به هیأت مدیره بانکها واگذار می‌گردد. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است ظرف مدت یک ماه از تصویب این قانون، اساسنامه بانکهای دولتی را اصلاح و به تصویب هیأت وزیران برساند.

تبصره - وزیر امور اقتصادی و دارایی به عنوان نماینده سهام دولت در بانکها خواهد بود. انتخاب عضو یا اعضاء هیأت مدیره و همچنین مدیرعامل بانکها با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی بانکها و با حکم وی خواهد بود.

ماده ۷- کلیه قراردادهایی که بین بانک و مشتری در اجراء قانون عملیات بانکی بدون ربا منعقد می‌گردد در حکم اسناد رسمی بوده و از کلیه مزایای اسناد تجاری از جمله عدم نیاز به تودیع خسارت احتمالی بابت اخذ قرائت‌آمین خواسته برخوردار می‌باشد. در اجراء این ماده قوه قضائیه شعب تخصصی دادگاهها را برای رسیدگی پرونده‌های بانکها معین می‌نماید.

ماده ۸- آئین نامه اجرائی این قانون با پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با هماهنگی وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور حداکثر تا دوماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۹- قوانین و مقررات مغایر با این قانون ملغی الاثر خواهد بود و وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مسؤول حسن اجراء این قانون می‌باشند.

پیوست ۶:

در این باب روایات بسیاری وارد شده است که برای نمونه روایات زیر آورده می‌شود.

(۱) عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي السَّرِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ زَيْدِ بْنِ هَارُونَ الْوَأَسِطِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنِ الْفَلَّاحِينَ فَقَالَ هُمْ الزَّارِعُونَ كُنُوزَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ مَا فِي الْأَعْمَالِ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الزَّرَاعَةِ وَ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا زَارِعًا إِلَّا إِدْرِيسَ ع فَإِنَّهُ كَانَ حَيَّاطًا.

یزید بن هارون می‌گوید از حضرت صادق علیه السلام درباره کشاورزان پرسیدم. فرمود: «آنان کشت کنندگان و گنج های خدا در زمینش هستند؛ و نزد خدا کاری دوست داشتنی تر از کشاورزی نیست؛ و خداوند هیچ پیامبری را بر نینگیخت جز آن که کشاورز بود، مگر حضرت ادريس عليه السلام که حیات بود»

تهذيب الأحكام ج ۶، ص ۳۸۴

(۲) عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الثَّوْقَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: سُئِلَ النَّبِيُّ ص أَيُّ الْمَالِ خَيْرٌ قَالَ الزَّرْعُ زَرْعُهُ صَاحِبُهُ وَ أَصْلَحُهُ وَ أَدَى حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ بَعْدَ الزَّرْعِ خَيْرٌ قَالَ رَجُلٌ فِي عَنَمٍ لَهُ قَدْ تَبِعَ بِهَا مَوَاضِعَ الْقَطْرِ يُقِيمُ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتِي الرِّكَاتَ قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ بَعْدَ الْعَنَمِ خَيْرٌ قَالَ الْبَقْرُ تَعْدُو بِخَيْرٍ وَ تَرُوحُ بِخَيْرٍ

از حضرت رسول صلی الله علیه و آله پرسیدند: بهترین مال کدام است؟ فرمود: زراعتی که انسان به هنگام برداشت محصول، حق خداوند را از آن بپردازد. عرض کردند: پس از زراعت کدام مال بهتر است؟ فرمود: کسی که چند گوسفند داشته باشد و هر جا که آب و علفی بیاید آنها را بچراند و نمازش را بخواند و زکات مالش را بپردازد. عرض شد: بعد از گوسفند کدام مال بهتر است؟ فرمود: گاو که در صبح و شام شیر می‌دهد. پرسیدند: پس از گاو بهترین مال چیست؟ فرمود: درخت خرما که ریشه در گل فرو برده و در خشکسالی و کم‌آبی میوه دهد.

الکافی ج ۵، ص ۳۶۰

(۳) السَّنْبُ وَرَأَمٌ فِي تَبْيِيهِ الْخَاطِرِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَنَّهُ قَالَ: عَمَلُ الْأَبْرَارِ مِنَ الرِّجَالِ الْخَيْبَةُ وَ عَمَلُ الْأَبْرَارِ مِنَ النِّسَاءِ الْغَزْلُ

مستدرک الوسائل ج ۱۴، ص ۳۶۰

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: شغل نیک مردان، دوزندگی و نیک زنان ریسندگی است. پیامبر خود، جامه‌اش را می‌دوخت و کفشش را وصله می‌کرد، و بیشتر کارش در خانه دوزندگی بود. [ترجمه عطایی]

نظام سوالات

۱. قانون مادر برای شناخت وظایف و اختیارات بانک مرکزی کدام است؟
۲. کدام عدم دقت در روند تصویب قانون بانکداری بدون ربا در سال ۱۳۶۲ موجبات شناخت ناقص از ماهیت بانک را در ذهن شورای نگهبان وقت پدید آورد؟
۳. بزرگترین خطای بانک مرکزی در تعریف پول از کدام درک سطحی شکل گرفته است؟
۴. چگونه اعتباردادن‌های بانک مرکزی، بافت تجارت و مبادلات را در کشور ما تغییر می‌دهد؟
۵. اصلی‌ترین اثر بانک مرکزی در تسریع روند ایجاد فقر در کشور چیست؟
۶. سود ارتباطی چیست؟
۷. سود ارتباطی چگونه درآمدهای کشور را افزایش می‌دهد؟ چگونه هزینه‌ها را کاهش می‌دهد؟
۸. روایات مرتبط با صلّه رحم چه دلالتی بر سود ارتباطی دارند؟ چه آثاری را برای سود ارتباطی بحث کرده‌اند؟
۹. تقویت سود ارتباطی چگونه هزینه‌های قضایی کشور را کاهش می‌دهد؟
۱۰. میل به لیبرالیسم نتیجه کدام سبک زندگی است؟ چه ارتباطی با هزینه‌های سیاسی کشور و تقویت سود ارتباطی دارد؟
۱۱. ارتقای سود ارتباطی چه نمونه‌های عینی‌ای برای کاهش هزینه‌های اقتصادی تا به حال ایجاد کرده است؟
۱۲. حجم عظیم سپرده‌های قرض الحسنه و وقف در کشور ما از محل ارتقای سود به دست آمده‌اند؟
۱۳. تقویت سود ارتباطی در کشور ما چگونه باعث به وجود آمدن پدیده الهی مدافعان حرم شده است؟ این پدیده چگونه موجبات کاهش هزینه‌های امنیتی کشور شده است؟
۱۴. اسلام شریف چه توصیه‌های برای بالابردن سود ارتباطی در حوزه علم دارد؟
۱۵. حکم مترقی اقاله در بیرون از مصادیق خیار فسخ، چگونه بر سود ارتباطی دلالت می‌کند؟
۱۶. مؤمنان در دوران ظهور چرا از سود اقتصادی خود صرف نظر می‌کنند؟
۱۷. ضربات بانک مرکزی بر بیکر سود ارتباطی چند مورد است؟ مهم‌ترینش کدام است؟ چرا؟
۱۸. کدام رفتار بانک‌ها آتش تنفر مردم را شعله‌ور کرده و به تبع آن سود ارتباطی را پایین آورده است؟
۱۹. توزیع ناعادلانه بیت‌المال توسط بانک مرکزی با چه بهانه‌ای انجام می‌گیرد؟ چه ضربه‌ای به سود ارتباطی وارد می‌سازد؟
۲۰. بانک مرکزی با کدام اقدامش در بافت مشاغل کشور تصرف می‌کند؟
۲۱. بنگاه‌های بزرگ مبتنی بر استخدام، چه مشکلاتی را بر سر راه اشتغال کشور به وجود آورده‌اند؟ تا به حال چه نتایج تلخی داشته است؟
۲۲. تنها مسیر برای ارتقای سود ارتباطی در مجرای بافت مشاغل چیست؟
۲۳. چرا فقدان سود ارتباطی، انواع فقر را در پی خود می‌آورد؟
۲۴. بررسی تحول بنیادین در حوزه سیاست‌های پولی و مالی با پرداختن به کدام مباحث فقه هدایت میسر می‌شود؟
۲۵. غایت پول و کارکرد آن در فقه اسلامی چه تعریفی دارند؟

نظام اصطلاحات

نظام اصطلاحات دیگران	نظام اصطلاحات الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت
<p>نظام سرمایه‌داری - معادله نشر اسکناس - ارزش افزوده - لیبرالیسم - سندیکاها کارگری - اصل رقابت - پول اعتباری - بانک - استارت‌آپ‌ها - برابری جنسیتی - مدل بودجه‌ریزی عملیاتی</p>	<p>تبادل اجتماعی - سود ارتباطی - سود اخروی - الگوی تولید خانوادگی - فقه‌المکاسب - ارزش افزوده ارتباطی - عقود شرعی - تزکیه - ایثار - صندوق‌های قرض‌الحسنه خانگی - وقف - اقاله - فقر فکری و عاطفی - حسن‌السؤال</p>

نظام ارجاعات

۱. قرآن کریم / ۱ بار / ص ۲۶
۲. کافی / ۱۲ بار / ص ۶-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۲۵-۲۶-۲۷-۲۹
کلبینی، محمد بن یعقوب (۳۲۹ ق)، تهران: دار الکتب الإسلامية (۱۴۰۷ ق)
۳. وسائل الشیعه / ۲ بار / ص ۱۵-۲۵
شیخ حر عاملی، محمد بن حسن (۱۱۰۴ ق)، قم: مؤسسه آل‌البتیت علیهم‌السلام (۱۴۰۹ ق)
۴. بحار الانوار / ۲ بار / ص ۱۳-۲۵
مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی (۱۱۱۰ ق)، بیروت: دار احیاء التراث العربی (۱۴۰۳ ق)
۵. مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل / ۱ بار / ص ۲۹
نوری، حسین بن محمد تقی (۱۳۲۰ ق)، قم: مؤسسه آل‌البتیت علیهم‌السلام (۱۴۰۸ ق)
۶. من لا یحضره الفقیه / ۲ بار / ص ۱۶-۲۵
ابن بابویه، محمد بن علی (۳۸۱ ق)، قم: انتشارات دفتر انتشارات اسلامی (۱۴۱۳ ق)
۷. امالی طوسی / ۱ بار / ص ۱۷
طوسی، محمد بن الحسن (۴۶۰ ق)، قم: انتشارات دار الثقافة (۱۴۱۴ ق)
۸. تهذیب الاحکام / ۱ بار / ص ۲۹
طوسی، محمد بن الحسن (۴۶۰ ق)، تهران: دار الکتب الاسلامیه (۱۴۰۷ ق)
۹. علل الشرائع / ۱ بار / ص ۶
ابن بابویه، محمد بن علی (۳۸۱ ق)، قم: انتشارات کتاب فروشی داوری (۱۳۸۵ هـ ق)
۱۰. مجموعه وزام، آداب و اخلاق در اسلام (ترجمه تنبیه الخواطر) / ۱ بار / ص ۲۹
ورام بن ابی فراس، مسعود بن عیسی (۶۰۵ ق)، ترجمه عطایی، محمدرضا، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی (۱۳۶۹ ش)
۱۱. ترجمه فروع کافی / ۱ بار / ص ۲۷
ترجمه گروه مترجمان / اشراف و ویرایش: رحیمیان، محمد حسین / قم: انتشارات قدس (۱۳۸۸ ش)
۱۲. اقتصاد کلان / ۱ بار / ص ۵
گریگوری منکیو / ترجمه حمید رضا ارباب
۱۳. قانون پولی و بانکی کشور / ۵ بار / ص ۱-۲-۳-۴-۲۱-۲۳
۱۴. قانون عملیات بانکی بدون ربا / ۲ بار / ص ۲-۲۹
۱۵. لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ / ۱ بار / ص ۳
۱۶. سایت سازمان برنامه و بودجه کشور / ۱ بار / ص ۳
۱۷. وبگاه رسمی سازمان ثبت احوال / ۱ بار / ص ۷
۱۸. پایگاه اطلاع‌رسانی خانه ملت / ۱ بار / ص ۸
۱۹. پایگاه اطلاع‌رسانی دولت / ۱ بار / ص ۱۹

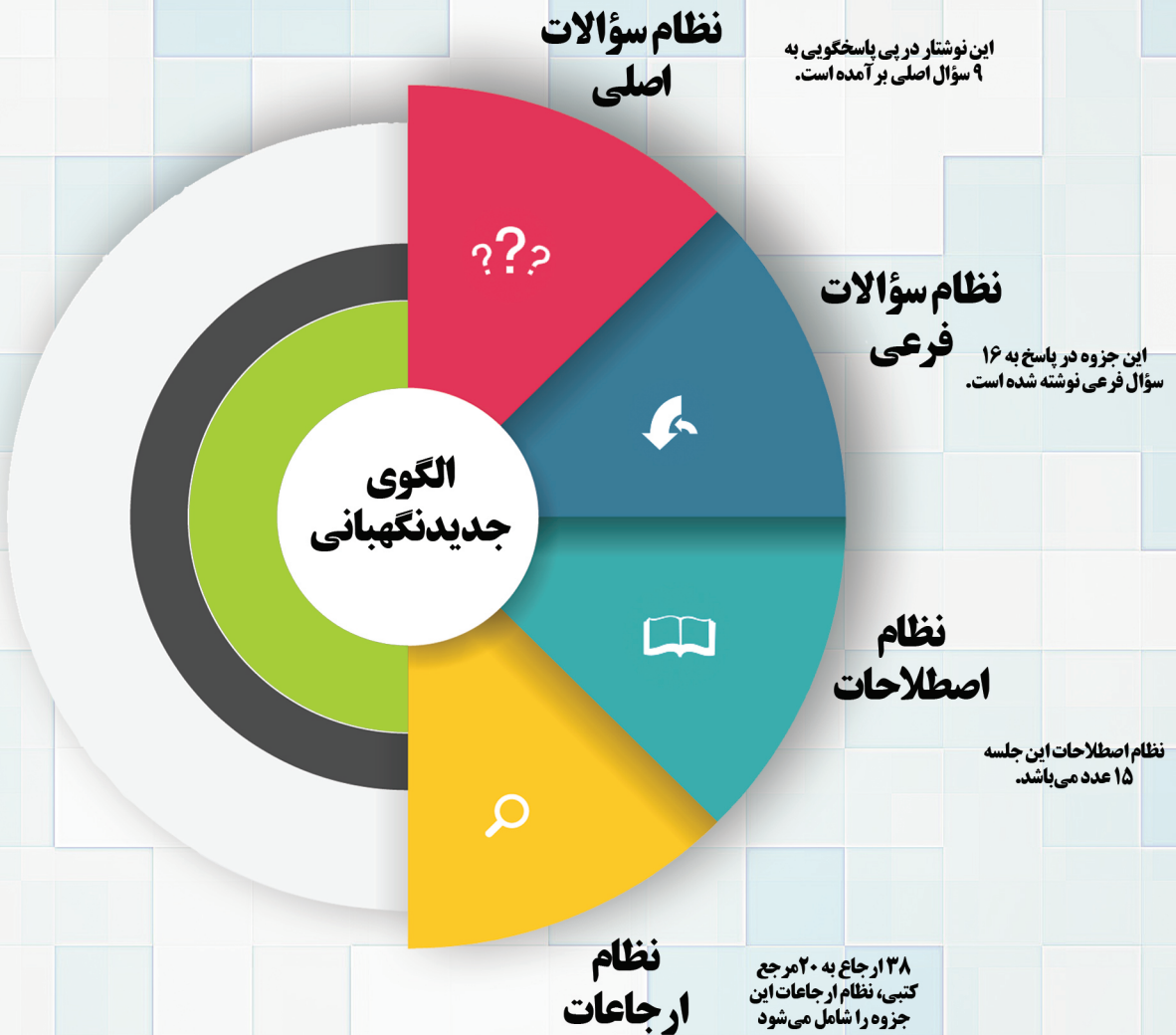
فهرست تفصیلی

۱. مقدمه‌ای از دو اشکال بنیادین بانک مرکزی: تعریف اشتباه از پول و تخصیصات تغییردهنده سبک زندگی ۱
- ۱/۱. اعتباری دانستن پول؛ منشأ بسیاری از چالش‌های اقتصادی کشور ۲
- ۱/۲. تخصیص‌های نابجا برای وزارت‌خانه‌های کشور؛ منشأ تصرفات پُر اشکال در سبک زندگی مردم ایران ۳
۲. ذبح کردن سود ارتباطی به پای سود اقتصادی؛ مهم‌ترین اثر بانک مرکزی بر ایجاد فقر در کشور ۵
- ۲/۱. سود ارتباطی یعنی سود انسان‌ها از ارتباطات متکامل خود با دیگران ۵
- ۲/۲. افزایش درآمدها؛ نتیجه قهری محور قرار دادن سود ارتباطی در سیاست‌گذاری‌های بانک مرکزی در آینده ۵
- ۲/۳. کاهش هزینه‌های قضایی، امنیتی، اقتصادی، سیاسی و غیره در گرو ارتقای سود ارتباطی ... ۷
- ۲/۳/۱. جلوگیری از میل به لیبرالیسم؛ نمونه‌ای از کاهش هزینه‌های سیاسی بر اثر ارتقای سود ارتباطی ۷
- ۲/۳/۲. وقف، صندوق‌های قرض الحسنه خانگی و سپرده‌های قرض الحسنه در بانک‌ها؛ نمونه‌هایی از کاهش هزینه‌های اقتصادی در اثر ارتقای سود ارتباطی ۸
- ۲/۳/۲/۱. نمونه اول: سپرده‌های ارزان قیمت قرض الحسنه ۸
- ۲/۳/۲/۲. نمونه دوم: صندوق‌های قرض الحسنه خانگی ۸
- ۲/۳/۲/۳. نمونه سوم: وقف، تجمع سرمایه‌های ارزان ۹
- ۲/۳/۳. تأمین امنیت کشور با پدیده مدافعان حرم؛ نمونه‌ای از کاهش هزینه‌های امنیتی بر اثر ارتقای سود ارتباطی ۱۰
- ۲/۴. توجه بسیار زیاد اسلام شریف به تقویت سود ارتباطی به ویژه در حوزه‌های خانواده، علم، کسب و عبادات ۱۱
- ۲/۴/۱. حکم اقاله در بیرون از مصادیق خیار فسخ؛ یکی از مجاری تقویت سود ارتباطی در حوزه کسب ۱۱
- ۲/۴/۲. عدم پیگیری دست‌یافتن به سود اقتصادی توسط مؤمنان در دوره ظهور؛ یکی دیگر از مجاری تقویت سود ارتباطی در حوزه کسب ۱۲

- ۲/۵. ضربات بانک مرکزی به سود ارتباطی: ربوی بودن معاملات و تخصیص سرمایه‌ها به سرمایه‌داران ۱۳
- ۲/۵/۱. ربای بانک‌ها؛ ایجادکننده تنفر در فرد گرفتار و نابودکننده سود ارتباطی ۱۴
- ۲/۵/۲. بزرگترین ضربه به سود ارتباطی توسط بانک‌ها: توزیع ناعادلانه بیت‌المال از طریق تخصیص اعتبارات به سرمایه‌داران ۱۴
- ۲/۵/۳. تغییر بافت مشاغل از طریق حمایت از بنگاه‌های بزرگ مبتنی بر استخدام؛ یکی دیگر از ضربات بانک‌ها به سود ارتباطی ۱۵
- ۲/۵/۳/۱. الگوی تولید خانوادگی؛ تنها مسیر ارتقای سود ارتباطی در وادی بافت مشاغل ۱۶
- ۲/۵/۳/۲. همیشگی بودن تعارض بین منافع کارگر و کارفرما؛ یکی از نتایج تلخ بنگاه‌های بزرگ مبتنی بر استخدام ۱۶
- ۲/۶. فقدان سود ارتباطی مساوی با ایجاد فقر عاطفی، امنیتی، معیشتی و فکری در جامعه ۱۷
۳. بررسی تحول بنیادین در سیاست‌های پولی و مالی بانک مرکزی؛ با تعریف غایت و کارکرد پول در مباحث فقه‌المکاسب ۱۸
- ۳/۱. غایت پول در فقه اسلامی؛ ابزار مبادله بین مشاغل ۱۸
- ۳/۲. کارکرد پول در فقه اسلامی؛ ارائه‌دهنده خدمات به سود ارتباطی به عنوان سود برتر ۱۹
- پیوست‌ها ۲۱
- نظام سوالات ۳۰
- نظام اصطلاحات ۳۱
- نظام ارجاعات ۳۲

شناسنامه محتوایی

نشست تخصصی تبیین نقش بانک مرکزی در توسعه فقر معیشتی

بخشی از متن

ما فکر می‌کنیم مبنای تعادل اجتماعی باید مفهوم «سود ارتباطی» باشد و معنای آن هم به صورت ساده عبارت است از: «سودی که انسان‌ها از ناحیه ارتباط تکاملی و ارتباط بهینه از یکدیگر می‌برند»... ابزارهای ارزیابی و نهادهای ارزیابی باید توجه کنند که جامعه از ناحیه مینا قرار ندادن سود ارتباطی، دچار زیان‌های فراوانی می‌شود، حتی در حوزه اقتصاد و معیشت!... وقتی سود ارتباطی اصل باشد، هزینه‌های یک کشور کاهش پیدا می‌کند... بخش اول کاهش هزینه‌ها، کاهش هزینه‌های حوزه قضایی و حوزه امنیتی است. وقتی ارتباط بین انسان‌ها بهینه باشد، اصطکاک اجتماعی به انواع مختلف آن، کاهش پیدا می‌کند. شما می‌دانید، وقتی اصطکاک اجتماعی گسترش پیدا می‌کند و نزاع به وجود می‌آید، حکومت‌ها وظیفه مدیریت آن نزاع‌ها را پیدا می‌کنند. این مدیریت، منشأ ایجاد بسیاری از هزینه‌ها می‌شود. حال شما این را در بخش خانواده می‌بینید؛ مثلاً میانگین طلاق در کشور ما در حدود ۳۰٪ است. خب وقتی شما می‌گویید طلاق حدود ۳۰٪ است، هزینه‌های قضایی این را محاسبه کنید که چه مقدار هزینه برای کشور درست می‌کند.

* مسیره‌های ارتباطی:

پایگاه اطلاع‌رسانی نقشه راه nro-di.blog.ir

کانال "لگو ۴" در پیام‌رسان ایتا @olgou4